

Škofja Loka
dz 0
MOZAIK
2012

070.489(497.4Zelezniki)

120120158,3

COBISS c

KNJIŽNICA ŠKOFJA LOKA

KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

3
Letnik 32
Julij 2012

MOZAIK

ustvarjamo gibanje

Vitka proizvodnja

Oddelek skladišče v PE Motorji

Matjaževe dogodivščine na dirki okoli
Slovenije

Fuzbal po moje

Piknik skupine Domel

Glasilo podjetja DOMEL

Romana Lotrič
Glavna urednica

Pred nami sta najlepša poletna meseca in čas brezskrbnih počitnic. Mnogi se boste odpravili proti morju, goram, nekateri pa boste mogoče preživljali poletje v malo manj dopustniškem duhu. Kakorkoli že, dopust je čas za nabiranja novih moči. In kaj vam ponujamo v branje v tej predpočitniški številki Mozaika?

Beseda urednice	2
Uvodnik	3
Kratke novice	4
Vitka proizvodnja	5
Oddelek skladišče v PE Motorji	5
Planiranje proizvodnje in projekt Prenova procesa planiranja	6
SPOT 2012 izzivi slovenske elektroindustrije	7
CREO 2.0 strokovni dnevi	9
Novi sodelavci	11
Hannover – odprti v svet, odprti za rast	15
Razstavljali smo na sejmu VDTA	15
Novi trendi v elektroindustriji – rešitve in nova uporaba komponent	16
Domel Energija, velik izziv in priložnost	17
Počitniške kapacitete	18
Razmišljanja, opažanja, spomini	19
Piknik skupine Domel	20
Program dela sveta delavcev	22
Makedonija	22
Matjaževe dogodivščine z izjemno ekipo na dirki okoli Slovenije	26
Hrbtu prijazen življenjski slog	28
Spomini	30
»Fuzbal« po moje	32
Mednarodni nogometni turnir Arneke 2012	33
Deset let PGD Dražgoše	34
Poletna nagradna križanka	35

V začetku julija je potekala skupščina Domela Holding, na kateri so bili sprejeti vsi sklepi, ki sta jih predlagala uprava in nadzorni svet. Na liniji EC motorjev smo pričeli s pilotnim projektom po načelu vitke proizvodnje. Nadaljujemo s projektom Prenova procesa planiranja. Junija je v Novi Gorici potekala konferenca SPOT 2012 – Inovativni pretvorniki električne energije kjer so partnerji slovenske industrije in fakultet pod okriljem TECES-a predstavili svoje dosežke in stanje na področju elektromotorjev, pretvornikov in e-mobilnosti v svetovnem merilu. Prav tako so v juniju potekali strokovni dnevi Creo 2.0. Udeležilo se jih je 370 udeležencev iz slovenskih podjetij, ki trenutno uporabljajo programsko opremo ProEngineer. Predstavljamo vam sodelavce skladišča v PE Motorji ter tiste, ki so se podjetju pridružili v zadnjem letu. Sejemске aktivnosti so bile v zadnjih dveh mesecih kar pestre. Razstavljali smo na sejmu v Hannovru, sejmu CWIEME v Berlinu in sejmu VDTA/SDTA v New Orleansu. Domel Energija ima na razpolago veliko novih izzivov in priložnosti. Svet delavcev je sprejel program dela, ki ga bodo izvajali do izteka mandata. Predstavljamo naše počitniške kapacitete ob morju. Matjaž Torkar se je letos že drugič udeležil najtežje kolesarske preizkušnje v Sloveniji, kar 1200 km dolge dirke okoli Slovenije. Za uspeh mu čestitamo. Našemu vabilu se je odzval upokojenec g. Stane Koprivnikar in nam zaupal marsikaj zanimivega. Tudi letos se je ekipa OŠ Železniki odpravila na mednarodni nogometni turnir v Arneke v Franciji in dosegli so odlično mesto. Prostovoljno gasilsko društvo Dražgoše je v juniju praznovalo 10-letnico obstoja. Za konec še nekaj razmišljanja in spominov ter utrinki z Domelovega piknika.

Prijetne počitnice vam želi uredniški odbor.

DOMEL®

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinskih aparatov Železniki, d.o.o.
Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija, tel.: +386 4 51 17 100,
fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel d.o.o.

naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki
tel.: 04 51 17 192, fax: 04 51 17 193; e-mail: stefan.bertoncelj@domel.si

Odgovorni urednik: Štefan Bertoncelj

Glavna urednica: Romana Lotrič

Člani odbora: Tadeja Bergant, Anita Habjan, Danica Jelenc, Štefka Jeram,
Katarina Prezelj, Janja Kozjek, Aleksander Volf, Andrej Šuštar, Marija Demšar,
Blaž Benedik, Matej Galjot, Roman Megušar;

Foto: Matej Galjot, Roman Megušar, Blaž Potočnik, Tomaž Benedičič, Štefka
Mijatović, Andrej Biček, Simon Lotrič, Peter Korošec, Aleksander Volf, Petra
Lotrič, Andrej Frelih, Brane Kankelj, Spot 2012, arhiv Matjaž Torkar, arhiv

Stane Koprivnikar, Marko Čenčič, Jože Kenda, Audax, arhiv Domel
Grafično oblikovanje: Klemen Budna/GTO Košir; Lektorica: Majda Tolar;
Tisk: Tiskarna GTO Košir; Leto 2012, Številka 3; Letnik 32; Izvodov: 1750

Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

Na naslovnici: Matjaž Torkar na kolesarski dirki okoli Slovenije
(foto: Andrej Biček)

UVODNIK

Jožica Rejec
Direktorica - CEO

Drage sodelavke, spoštovani sodelavci!

Pred nami so počitnice, čas za dopust in oddih ter čas za polletni obračun.

Posledice svetovnih razmer občutimo tudi v Domelu in se odražajo v zmanjšanem povpraševanju od januarja letošnjega leta naprej.

Svetovni trg, na katerem delujemo, zahteva vedno večjo odzivnost in prilagodljivost, kar se odraža tudi v odložitvi napovedanih dobav in povečanju zalog po nabavni verigi. Obseg prodaje v polovici leta bo 37 mio €, kar je 12 odstotkov manj od načrtovanega dinamičnega plana in 8 odstotkov manj kot v letu 2011. Prodaja puhal in komponent pa je večja kot v lanskem letu, in sicer za 7 odstotkov od načrtovane prodaje. Napovedi za jesen so še vedno optimistične in predvidevanja kupcev po oživitvi rasti povpraševanja na trgu, kar sicer v celoti ne bo nadomestilo načrtovanega obsega, vendar bo izboljšalo rezultate poslovanja.

Glede na razmere, ki so povzročile zmanjšanje prodaje, smo uspešno prilagodili stroške in investiramo samo v programe, ki bodo jeseni in v naslednjem letu prispevali k rasti prodaje. Ostale investicije smo preložili na kasneje. Glede na napovedi povečanja prodaje jeseni koristimo fond ur, izvajamo prerazporeditve delovnega časa in nadomeščanje dopustov. Zaposlenost prilagajamo potrebam prodaje. Za Husqvarno že izdelujemo EC motorje za dve vrtni orodji z baterijskim napajanjem,

ki se prodajata pod blagovno znamko Gardena. V Sloveniji smo aktivni razvojno, investicijsko pa tudi na Kitajskem, kjer bo potekala izdelava manjše sesalne enote, ki deluje v funkciji puhala za največjega svetovnega proizvajalca aparatov za nanašanje barv. Razširjamo tudi paleto EC motorjev za pogon ventilatorjev in bomo jeseni pričeli s proizvodnjo manjšega motorja, na katerem smo izvedli tudi konstrukcijske pocenitve za večjo konkurenčnost izdelkov. Smo tudi zelo aktivni pri vzorčenjih EC motorjev za razne prezračevalne naprave evropskim kupcem, dvema kupcema pa smo prodali že prva Domelova krmilja in s tem izboljšujemo konkurenčno pozicijo na trgu. GZS – Območna zbornica za Gorenjsko nam je podelila zlato priznanje za inovacijo Kompaktne izvedbe EC motorja z notranjim tekačem, ki smo ga industrializirali za Husqvarno.

Neprestano moramo izboljševati tudi notranje procese, zato smo pričeli s pilotnim projektom vitke proizvodnje na liniji za Stihl. Projekt Optimiranje zalog pa celovito zajema procese, ki so povezani z zalogami, da se bodo zaloge zmanjšale in se bo izboljšala povezanost

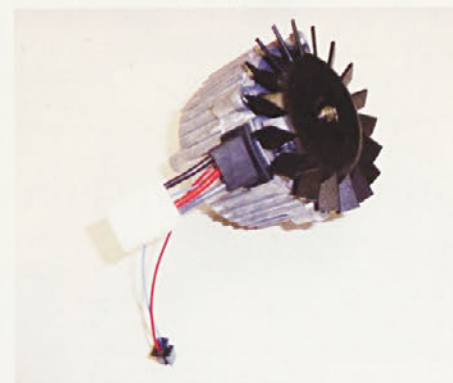

med kupci, Domelovimi notranjimi procesi in dobavitelji.

V juliju in delno avgustu bomo imeli kolektivni dopust. V tem času bodo prisotni samo zaposleni z neodložljivimi nalogami.

Jeseni nadaljujemo z ambicioznimi in ustvarjalnimi načrti. Z odgovornim in gospodarnim ravnanjem bomo skupaj dosegli zastavljene cilje rasti EC programov in komponent ter ohranili vodilno pozicijo na trgu sesalnih enot.

Vsem bralcem želim prijetne počitniške dni za okrepitev telesa in duha in da boste v vsakem dnevu poiskali kaj lepega.

Andrej Šuštar

Delavnica »Planiranje toka dodane vrednosti«

Domel je 17. maja gostil člane Sekcije uporabnikov sistemov stalnih izboljšav pri GZS - Zbornici elektronske in elektroindustrije. Pripravili smo delavnico z naslovom »Planiranje toka dodane vrednosti«. Delavnica je bila namenjena izmenjavi dobrih praks med strokovnjaki, ki se v organizacijah ukvarjajo s procesi stalnih izboljšav na področju planiranja toka dodane vrednosti. Več podjetij je predstavilo svoje izkušnje in pristope, Domel pa je sodeloval s predstavivami, ki so jih pripravili Jadranka Kovačič, Sandi Dolenc in Edo Pohleven.

Gorski maraton štirih občin

16. junija je bil 11. Gorski maraton štirih občin. Udeležili sta se ga tudi dve »Domelovki«, Fani Selak in Andreja Kenda. Osvojili sta odlično 3. in 4. mesto v svoji kategoriji ter 25. in 27. mesto skupno. Start in cilj maratona je bil na Petrovem Brdu v Baški grapi, proga pa je potekala po planinskih poteh štirih občin: Bohinj, Cerkno, Tolmin in Železniki in skupni dolžini 37,5 km. Iskrene čestitke Fani in Andreji!

Recertifikacijska presoja ISO 14001

Od 4. do 6. junija 2012 je v Domelu potekala recertifikacijska presoja po zahtevah okoljskega standarda ISO 14001. Presojo sta opravljala predstavnika certifikacijske hiše Bureau Veritas Certification, Igor Štubelj in Andrej Uršič. Presojevalca sta bila zelo zadovoljna nad operativnim izvajanjem ter pohvalila visoko okoljsko zavest vodstva in vseh zaposlenih, ki se odraža z urejenostjo in sledenjem zahtev na vseh proizvodnih lokacijah. Izrečenih je bilo tudi nekaj pripomb glede planiranja in dokumentiranja sistema ravnanja z okoljem. Obenem je bilo podanih nekaj predlogov za izboljšanje na tem področju.

Prejeli smo zlato priznanje za inovativnost

7. junija 2012 je v Kranju potekala slavnostna podelitev priznanj najboljšim gorenjskim inovatorjem za leto 2011, ki jo je organizirala OZ GZS za Gorenjsko.

Domel se je na letošnji razpis prijavil s projektom za razvoj in industrializacijo EC motorjev namenjenih za vgradnjo v baterijske vrtno aparate Husquarna/Gardena.

Domel je za to novost prejel zlato priznanje za inovativnost, inovacija pa se je uvrstila tudi naprej v izbor najboljših inovacij na slovenskem nivoju.

Poleg Domela je na razpisu sodelovalo še 9 podjetij z dvajsetimi inovacijami, skupaj je bilo podeljenih 6 zlatih, 12 srebrnih in 2 bronasti priznanji.

Čestitke vsem sodelavcem, z Matevžem Rihtaršičem na čelu, ki je omenjen projekt vodil. Na sliki so predstavniki razvojnega tima, ki prejema zlato priznanje.

VITKA

PROIZVODNJA

ODDELEK

SKLADIŠČE V PE MOTORJI

Rado Lenkič

Domelova vizija za doseganje trajnostnega razvoja je postati eden od vodilnih globalnih dobaviteljev EC pogonov.

Zahteve globalnega trga EC pogonov, na katerega podjetje vstopa, so velika prilagodljivost in cenovna učinkovitost.

Posledično to pomeni, da mora podjetje stalno izboljševati svoje poslovne in proizvodne procese.

Podjetje je metodo vitke proizvodnje prepoznalo kot učinkovito orodje za odzive na dinamična dogajanja v poslovnem okolju. S pilotnim projektom »Ureditev linije EC motorja po načelih vitke proizvodnje« želi podjetje pridobiti izkušnje, ki jih bo uporabilo tudi na ostalih procesih.

Verjetno ste opazili, da se pojem vitkosti zadnje čase ne uporablja le v povezavi s fizičnim videzom. Vedno pogosteje se pojem vitkosti uporablja v besednih zvezah: vitko podjetje, vitka organizacija, vitka država ...

V kratkem lahko vitkost definiramo kot sistematičen pristop k odkrivanju in odpravljanju izgub (aktivnostim brez dodane vrednosti) skozi proces stalnih izboljšav, s ciljem doseči popolnost.

Pod proces si ne smemo predstavljati le procesov v industriji (npr. proces izdelave sesalne enote), ampak tudi npr. procese v državni upravi, šolah ...

Tipične izgube, ki jih lahko prepoznamo v vsakem procesu, so: izdelava neskladnih kosov, prekomerna proizvodnja – posledično visoke zaloge, zastoji, neusposobljeno osebje, dolge transportne poti, prekomerno gibanje, dodane operacije ... skratka vse aktivnosti, ki jih kupci niso oz. nismo pripravljeni plačati. Lahko rečemo tudi, da je cilj vitke proizvodnje ustvariti več vrednosti z manj dela.

Če pogledamo od daleč, bi lahko rekli: »Nič novega, saj stalno delamo na tem, da se te izgube zmanjšujejo.« Če pa posamezen proces pogledamo od blizu (ga analiziramo), se vedno najdejo večje oz. manjše priložnosti za izboljšave.

Prav to bomo z zgoraj navedenim projektom skušali dokazati. S timskim delom in s pomočjo zunanega svetovalca želimo izboljšati proces izdelave EC motorja.

Štefka Jeram

Ja, še vedno sem v predstavitvi oddelkov v PE MO Reteče. In v tokratnem glasilu bom predstavila oddelek SKLADIŠČE v PE MO ali s tujko WAREHOUSE, kot ga zadnje čase radi imenujemo. Kot že samo ime pove, je skladišče prostor, kjer se skladiščijo vhodni materiali, ki jih dobavljajo naši dobavitelji, in pa končni izdelki, ki jih izdelamo v naši enoti.

V skladišču PE MO, ki vključuje tudi oskrbo materiala v montažo in končne izdelke, so trije zaposleni. Vodja skladišča je Boris Engelman, pomagata pa mu Janko Črnič in Salik Ikanović.

Vhodni material se prevzema po dobavnici, ki je priložena vsakemu materialu od vsakega dobavitelja. Vsi materiali se prevzemajo na sistem SAP. Določeni vhodni materiali gredo na mesto vhodne kontrole in ta material potem vzorči oddelek kakovosti. Ko je material pregledan in potrjen, se ga skladišči v regale. Vsaka paleta dobi svojo paletno številko, ki je potem evidenčna, na katerem mestu se nahaja določen material. S tem načinom označevanja se je olajšalo delo zaposlenim v skladišču. Material za montažo se izdaja glede na naročilo v SAP –u.

V našem skladišču imamo tudi prostor za končne izdelke, ki jih proizvedemo v naši enoti. Ti se v skladišče prevzamejo že v montaži, v skladišče pa morajo priti palete opremljene s paletno nalepko in požigosane s strani kakovosti. Če teh žigov in nalepk na paleti ni, skladiščnik ne sme izdelkov dostaviti v skladišče.

Iz skladišča se dnevno odpremljajo pošiljke do naših kupcev. Izdelki se iz skladišča izdajo na podlagi dobavnic, ki jih izda oddelek prodaje.

Boris Engelman

Salik Ikanović

PLANIRANJE

PROIZVODNJE IN PROJEKT PRENOVA PROCESA PLANIRANJA

Jadranka Kovačič

Pred tremi leti je zaživel projekt Prenova procesa planiranja. Uvedli smo kar nekaj novosti:

- Način zajemanja prodajnih sprememb napovedi in naročil
 - Spremljanje in sestava mesečnih planov
 - Sestava tedenskih planov
 - Spremenjen način oskrbe proizvodnje
 - Uvajanje novosti pri porabi materiala in polizdelkov
 - Nekateri novosti pri zahtevah o materialnih nabavah
- V začetku junija so na nov način planiranja prešli tudi v kitajskem obratu.

Za sestavo planov je potrebno veliko točnih in pravočasnih informacij. Na sestavo plana vplivajo proizvodnja z realizacijo in porabo materiala, nabava s potrditvami dobav ter prodaja s čim bolj natančnimi napovedmi.

Planiranje proizvodnje na podlagi prodajnega plana

Planiranje proizvodnje ne obsega zgolj sestave tedenskega proizvodnega plana, temveč je to kompleksen proces, ki se začne pri večmesečnem planu povpraševanj kupcev. Količine napovedi in naročil iz prodajnega plana so osnova za sestavo mesečnega plana proizvodnje ter osnova za kreiranje nabavnih zahtevkov za nabavo materialov. Z uvedbo projekta Prenova procesa planiranja smo uradno ločili plan prodaje od plana proizvodnje, za katera ni nujno, da sta v rokih in količinah izdelkov enaka.

PREJ

SEDAJ

Primerjava poteka obravnave planov

Tedenski proizvodni plan

Na podlagi prodajnih potreb se avtomatsko kreirajo planski nalogi. Pri kreiranju planskega naloga se upoštevajo odpremi rok naročila, velikost naročila, maksimalna dnevna velikost serije in pretočni čas. Po teh pogojih se planski nalogi razporedijo po planski tabli, ne upošteva pa se omejitve ozkih grl in že zasedenih kapacitet. Zato planer planske naloge razporedi po planski tabli upoštevajoč manjše menjave med serijami, ozka grla, materialno pokritost in pravočasno dobavo kupcem.

Planski nalogi, ki so razporejeni na planski tabli po linijah, se fiksirajo za obdobje prvih štirih tednov. Planski nalogi se pretvorijo v proizvodne naloge za obdobje treh dni, hkrati se izvede tudi lansiranje naloga in kontrola razpoložljivosti materiala.

Lansirani nalogi se vidijo v sistemu Hydra. Preko tega sistema mojster dobi informacijo, kaj se proizvaja.

Planiranje materialne pokritosti za proizvodnjo

Za planiranje in materialne pokritosti se upošteva neto poraba komponent za posamezen proizvodni proces in izmet, ki je predpisan v kosovnicah. MRP glede na zalogo materiala in potreb iz mesečnih

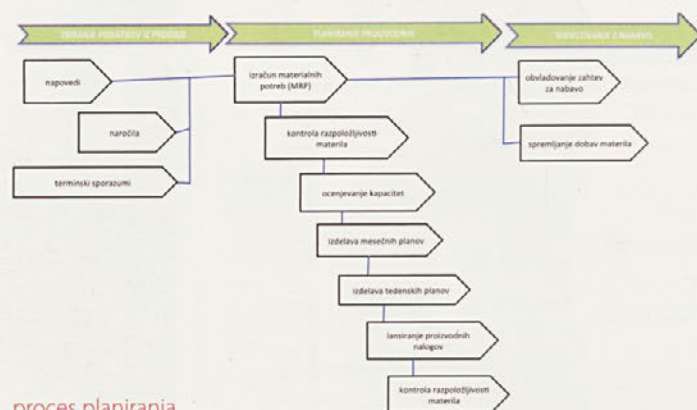
primer planske table

planov predlaga planske naloge za naročilo materiala. Planerka planske naloge pretvori v zahteve za nabavo materiala, ki so osnova za nadaljnje naročanje dobaviteljem. Obstajajo pa še druge možnosti planiranja dobav materiala, in sicer terminski sporazumi in avtomatsko kreirani zahtevki.

Oskrbovanje proizvodnje

Proizvodnja se oskrbuje iz skladišč in drugih proizvodnih celic. Rezervacije, ki izvirajo iz proizvodnih nalogov, so vezane na skladiščno mesto odvzema. Proizvodni nalogi imajo v kosovnici pri komponentah navedeno skladiščno lokacijo, s katere se pričakuje izdaja na nalog (skladiščna lokacija odvzema). V kolikor na skladiščni lokaciji ni ustrezne količine zaloge določenega materiala, je potrebno to skladiščno lokacijo oskrbeti od drugod.

Mojster lahko zalogo komponent na svoji proizvodni celici poveča bodisi zaradi pakirne enote bodisi zaradi večje uporabe kolutov žic ali nepredvidenega izmeta. Skladiščnik lahko v terminalu vidi rezervacije materiala za posamezne proizvodne celice. Tiste polizdelke, ki jih montaža potrebuje, iz posameznih proizvodnih celic pripeljejo sami.

proces planiranja

SPOT 2012

IZZIVI SLOVENSKE ELEKTROINDUSTRIJE

Bistveno za planiranje in naročanje materiala je vedno točno stanje zaloge v SAP-u, torej da je usklajeno z dejanskim stanjem. S prenovo planiranja se je povečala ažurnost stanja zalog med Sap-om in dejanskim stanjem.

Poraba materiala in polizdelkov

S potrditvijo prve operacije v nalogu se avtomatsko izvede poraba materiala in polizdelkov po neto porabi. To pomeni, da se retrogradno (avtomatsko) poknjižijo vse komponente, ki vstopajo v nekem procesu za določen izdelek v višini neto potreb (kos za kos).

Poročanje delnega izmeta nastalega v procesu porabe komponent (materiala in polizdelkov)

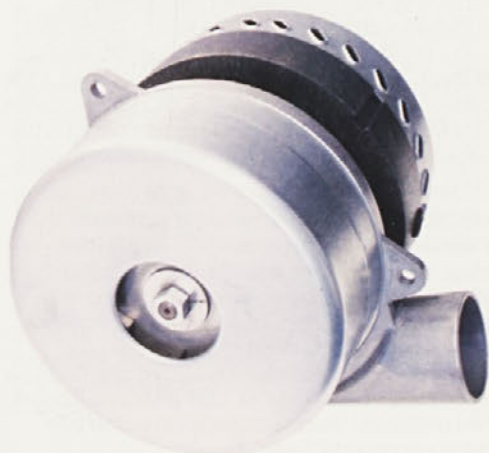
Delni izmet je izmet posameznih komponent iz kosovnice naloga, ki nastaja s proizvodnim procesom in se poroča v SAP-u. Pri poročanju izmeta se izvede tudi knjiženje porabe uničenih komponent. Namen poročanja dejanskega izmeta je, da dobimo realno stanje zalog in realno uspešnost proizvodnega procesa.

Prevzem izdelkov in polizdelkov

Vnos opravljenih ur se izvaja preko HYDRE in je standard za vse vnose v proizvodnji ne glede, ali je HYDRA povezana na stroj ali ne. Prevzem polizdelkov se izvaja s potrditvijo zadnjega postopka/operacije na skladiščno lokacijo celice, to je ob liniji. Bistveno za planiranja je, da se potrditev izvaja redno ob zaključku izmene.

Cilji

Zajela sem nekaj ključnih dejavnikov, ki vplivajo na planiranje proizvodnje. So pa še odprta področja, kjer bi morale potekati planiranja po novem in bi predstavljajo cilje za nadaljnje delo v projektu Prenova procesa planiranja. Prav tako bo potrebno v bližnji prihodnosti vključiti planiranje z načelom vitke proizvodnje, zato to predstavlja nov pristop k planiranju proizvodnje.

V začetku junija 2012 je v Novi Gorici potekala konferenca SPOT 2012 - Inovativni pretvorniki električne energije, kjer so partnerji slovenske industrije in fakultet pod okriljem TECEs-a predstavili svoje dosežke in stanje na področju elektromotorjev, pretvornikov in e-mobilnosti v svetovnem merilu. Na okrogli mizi o izzivih slovenske elektroindustrije so govorniki iz Hidrie, Kolektorja, Domela in Iskre Avtoelektrike pozvali k oblikovanju skupne državne strategije pri nastopanju na trgu električne mobilnosti.

Andrej Biček

13. in 14. junija je v Novi Gorici v organizaciji TECEs – Tehnološkega centra za električne stroje iz Maribora potekal dvodnevni strokovni posvet »**SPOT 2012 - Inovativni pretvorniki električne energije**«, posvečen električnim pogonom, materialom in tehnologijam, e-mobilnosti in obnovljivim virom energije [1]. Seminarja se je udeležilo okoli 160 udeležencev in 15 razstavljalcev, ki so bili prisotni na predavanjih ter so v svojih predavanjih predstavljali najnovejša znanja in smernice v razvoju elektromotorjev in naprednih materialov ter tudi svetovnih trendov v posameznih branžah. Predstavniki posameznih podjetij smo nato v nadaljevanju v različnih štirih tematskih sekcijah predstavili svoje dosežke in metode.

V drugi sekciji so bile predstavljene novosti s področja pretvornikov in krmiljenja električnih strojev; v okviru te sekcije pa so predstavniki Letrike (Iskra Avtoelektrika se je 13.6.2012 uradno preimenovala v Letrika) predstavili tehnologijo proizvodnje trifaznih močnostnih električnih vezij za električna vozila.

Domel je na svojem razstavnem prostoru predstavljal motorje za pogon klimatskih naprav in motorje za avtomobilске aplikacije. Na konferenci smo se predstavili z več prispevki s področja celovite vibro akustične analize električnih strojev, s smernicami pri oblikovanju energijsko učinkovitih elektromotorjev, s predstavitvijo tehnologije štančanja in zalivanja lameliranih jeder in s predstavitvijo uporabe gorivnih celic v transportu.

Sklop predavanj prvega dne je zaključila predstavitev Opel Ampere, ki je evropski avto leta 2012 in prvi evropski avtomobil s sistemom podaljšanega dosega. Opel Ampero poganja 111 kW električni motor, ki ima doseg od 40 do 80 kilometrov, podaljšano avtonomijo do 500 kilometrov pa mu omogoča bencinski motor. Ampere ima vse okoljske prednosti električnih avtomobilov, ima atraktiven športni videz, njena edina slabost je trenutno cena, saj se začne pri 42.000 EUR.

Neuradni del se je nadaljeval z obiskom Letrike, kjer smo si ogledali razstavo električnih vozil. Letrika je s svojim asinhronskim motorjem prisotna v vozilih za golf, predvsem pa je v zadnjem času znana po tem, da njihov 15 kW elektromotor poganja renaultovega malčka Twizyja.

Predavanje mag. Matjaža Čemažarja o uporabi gorivnih celic v transportu

Okrogla miza o izzivih slovenske elektroindustrije - na sliki od leve Edvin Sever iz Letrike, Iztok Seljak iz Hidrie, Jožica Rejec iz Domela in Radovan Bolko iz Kolektor Group.

Svetovni trg se na področju elektroavtomobilov prebuja, saj poznamo že nekaj uveljavljenih modelov, kot so športni Tesla, Chervolet Volta, serijski Nissan Leaf, potem pa še hibride, kot so Toyota Prius ter Opel Ampera. Po obsegu proizvedenih električnih vozil daleč prevladujejo vozila za golf, katerih količina presega 1 milijon kos letno. V nadaljevanju je sledil ogled novih prostorov tehnološkega centra Letrike, kjer so uredili novi EMC laboratorij ter proizvodnjo močnostnih elektronskih vezij za električne avtomobile.

Dan smo zaključili z večerjo na turistični kmetiji, ki jo je popestril nastop stand-up komičarke Tine Gorenak, ki je ogrela občinstvo. Predstavniki NSK-a iz Francije mi je dejal, da je sicer preko dneva težko sledil predavanjem v slovenščini, ampak njo je pa v njenem nastopu vse razumel.

Drugi dan seminarja se je začel z orisom stanja na področju predelav in lastnosti elektropločevin, uporabljenih za izdelavo paketov elektromotorjev. Posebno je avditorij navdušil dr. Saje iz Kolektorja, ki je z zanimivo podano zgodbo in s provokativnimi tezami predstavil stanje in smernice na področju trajnih magnetov. Ker gre za strateške surovine, tu ekonomsko logiko nadomesti strateški interes. To so spoznale že ZDA in Evropa, ki so v zadnjih 10 letih zaradi ekonomske nerentabilnosti zaprle večino svojih rudnikov in obratov za predelavo pomembnih elementov redkih zemelj in tako postale odvisne predvsem od Kitajske. Trg je nato reagiral z močnim porastom cen teh strateških surovin. Meni je bila zanimiva primerjava, ki jo je dr. Saje podal, da je letna svetovna proizvodnja železa okoli 2 milijarde ton, bizmuta okoli 7000 ton/ letno,

Renaultovega Twizyja poganja »Letrikin elektro konjiček«

Domelov razstavni prostor

zlata okoli 2300 ton/ letno, pomembnega elementa za proizvodnjo magnetov iz redkih zemelj, samarija, pa samo 130 ton. Mislim, da te številke nazorno popišejo, zakaj so cene teh surovin potem tako visoke.

Zelo zanimivo je bilo predavanje o e- mobilnosti in obnovljivih virih, v okviru katerega je g. Stojan Markič iz Letrike podal svetovne trende na trgu elektrifikacije vozil in mesto, ki ga ima tu Letrika. Njegovo predavanje je nadgradil mag. Matjaž Čemažar iz Domela, ki je predstavil delovanje in uporabo vodikovih celic v transportnih vozilih na primeru minibusov. Smernice razvoja na avtomobilskem trgu namreč kažejo, da bodo v prihodnosti prevladovali povsem elektrificirani samo majhni avtomobili, srednji razred avtomobilov bodo predvsem hibridi, medtem ko bodo v višjem razredu in transportu, kamor spadajo avtobusi in tovornjaki, uporabljene gorivne celice.

Predavanja je vsebinsko zaokrožil dr. Gabrovšek iz CO NOT-a in Kemijskega inštituta, ki je predstavil zgodovino in razvoj novih baterij. Večini verjetno ni poznano, da so prve »bagdadske baterije« našli na področju Mezopotamije, kjer so jih že 2000 let p.n.š uporabljali za razsvetljavo in so bile zgrajene iz glinene vaze, v kateri sta bili bakrena elektroda in železna sračka, potopljeni v elektrolitu. Največji preboj na tem področju sta okoli leta 1800 naredila Galvani in Volta. Prvi električni avto je leta 1899 izdelal La Jamais Contente ter z njim presegel končno hitrost 100km/h. Trenutno najzmogljivejše baterije so Li ion (200Wh/kg), v vpeljavi so Li ion II. generacije (<350 Wh/kg), medtem ko se kot perspektivne za naslednje obdobje kažejo Li-S (400 Wh/kg) in Li- zrak (>500 Wh/kg), vendar imajo še precej razvojnih težav s stabilnostjo elektrolitov. Uporabnost baterij v aplikacijah in elektroavtomobilih se bo bistveno povečala, ko bo narasla njihova kapaciteta (večja kapaciteta Wh na maso ter posledično manjša masa baterije).

V zaključku je sledila okrogla miza, na kateri so vodilni kadri sodelujočih podjetij, inštitutov in fakultet skozi odprto diskusijo izpostavili dolgoročne izzive slovenske elektroindustrije, ki jih vidijo predvsem na trgu elektrifikacije vozil in učinkovite rabe električne energije [1]. Na okrogli mizi so sodelovali: dr. Jožica Rejec - direktorica Domel d.o.o., Edvin Sever - predsednik uprave Iskre Avtoelektrike d.d., Radovan Bolko - glavni izvršni direktor Kolektor Group d.o.o., mag. Iztok Seljak - predsednik poslovnega odbora Hidria d.d., dr. Peter Kukovica - predsednik uprave Iskra MIS d.d., prof. dr. Drago Dolinar - predstavnik UM-FERI in dr. Miran Gaberšček - direktor CO NOT. Nekaj njihovih izjav podajam v nadaljevanju.

Letrika je lani tretjino od 250 milijonov evrov prihodkov ustvarila z motorji za električna vozila. Edvin Sever, predsednik uprave Iskre Avtoelektrike, napoveduje, da bo podjetje leta 2015 ustvarilo 350 milijonov evrov prihodkov, od česar jih bo polovica v segmentu električnih vozil. »Pri električnih vozilih se pojavljajo številne tehnične izvedbe, zato je veliko priložnosti za vse, tako tiste, ki nastopajo z velikimi serijami, kakor tudi za nas, ki stavimo na nišne izdelke. Bodo pa za dosego naših ciljev potrebna velika vlaganja. Lažje jih bomo izpeljali, če se bo na državni ravni oblikovala skupna strategija in bomo lažje pridobili razvojna sredstva,« je povedal Sever [2].

CREO 2.0

STROKOVNI DNEVI

Predelan elektro Smartov dirkalnik (foto: Andrej Biček)

Iztok Seljak, predsednik poslovnega odbora Hidrie, meni, da bi zaradi majhnosti - slovenski voznik prevozi povprečno 30 kilometrov na dan, Slovenija lahko postala v Evropi zgled električne mobilnosti. To bi koristilo tudi podjetjem pri pridobivanju novih poslov. »Prednost Slovenije je, da imamo veliko znanja o električnem motornem pogonu, hkrati pa že tudi delamo za avtomobilsko industrijo. Prek centra SiEVA se podjetja povezujemo, za projekte je predvidenih 45 milijonov evrov javnih nepovratnih sredstev in prepričan sem, da bomo slovenska podjetja v petih letih iz tega naredila najmanj 400 milijonov evrov prihodkov. Hidria bo iz električne mobilnosti letos ustvarila od šest do sedem milijonov evrov prihodkov, v treh do petih letih pa 50 milijonov,« je povedal Seljak [2].

Domel tudi že prodaja razne manjše motorje za električna vozila. »Tu vidimo za Domel še veliko priložnosti, ki jih bomo tudi izkoristili,« pravi predsednica uprave Jožica Rejec [2].

Zaključili so z ugotovitvijo, da slovensko gospodarstvo ne sme zamuditi tega ključnega trenutka integracije novih tehnologij in s tem povezano proizvodnjo izdelkov z visoko dodano vrednostjo. Globalno se namreč na področju e-mobilnosti »karte še delijo«. To nedvomno predstavlja priložnost za slovensko gospodarstvo, ki je z nekaterimi izmed sodelujočih podjetji že sedaj izredno močno prisotno in celo vodilno na obravnavanem svetovnem tržišču. Poudarili so, da je glede na izredno ostro konkurenco toliko pomembnejše povezovanje med podjetji, kot tudi med podjetji in raziskovalnimi organizacijami, za kar so ključnega pomena tudi razni tehnološki, razvojni in kompetenčni centri, katerih strateška naloga in poslanstvo je povezovanje slovenskih partnerjev pri razvoju skupnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo [1].

Viri:

1. SPOT-2012_Sporocilo_medijem_ob_koncu_posveta_v02
2. <http://oe.finance.si/356345/Bolko-Pri-elektri%C4%8Dni-mobilnosti-se-moramo-Slovenci-povezovati>
3. <http://spot-2012.teces.si/sl/>

Blaž Benedik

Od 13. – 15. junija letos so v Hotelu Mons potekali strokovni dnevi Creo 2.0, ki jih je organiziralo podjetje Audax iz Ljubljane. Udeležilo se jih je 370 udeležencev iz slovenskih podjetij, ki trenutno uporabljajo programsko opremo ProEngineer.

Po številu udeležencev je bilo podjetje Domel zagotovo eno izmed številčno najbolj zastopanih – dogodka se je udeležilo 26 naših zaposlenih in dva Domelova štipendista. Glede na navedene številke se spodobi, da o dogodku zapišemo nekaj besed tudi v našem glasilu.

Glavni namen strokovnega seminarja je bil predstavitev novih modulov in izboljšanje funkcionalnosti posameznih programov, ki jih s seboj prinaša paket Creo 2.0. V sklopu paketa je bila predstavljena tudi nova verzija modelirnika ProEngineer, ki se sedaj imenuje Creo Parametric. Nič več starega dobrega ProEngineerja, torej.

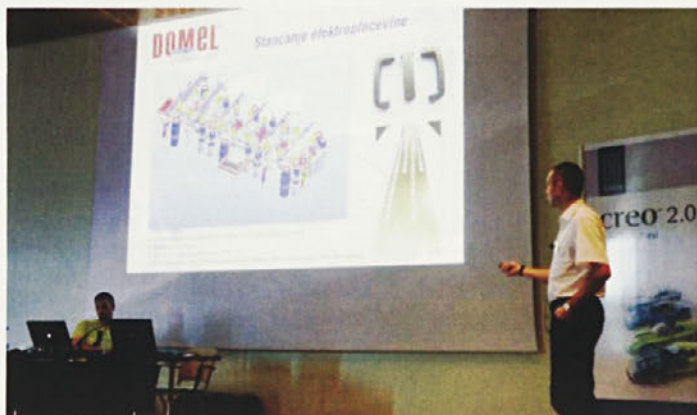
Po vsebini je bil seminar razdeljen v tri sklope. Za vsak sklop je bil rezerviran en dan. Prvi dan je bil poudarek na razvoju novih izdelkov, drugi dan na strojogradnji, zadnji dan pa na orodjarstvu. Sedeži konferenčne dvorane v hotelu so bili vse tri dni do zadnjega zasedeni.

Prostih sedežev v dvorani ni bilo

Za uvodnim predavanjem predstavnika podjetja PTC, ki je razložili strategijo razvoja družine Creo 2.0, so sledile res zanimive predstavitve posameznih modulov s strani Audaxovih inženirjev. Novosti programske opreme so bile zares odlično pripravljene. Strokovnjaki Audaxa so pred našimi očmi v živo modelirali sestavne dele, izvajali animacije, simulacije, izračune in drugo.

Poleg samih novosti programskih modulov pa je bilo tekom treh dni izpostavljenih še nekaj zanimivih in uspešnih izkušenj samih uporabnikov. Poleg Akrapoviča, Containerja in Transpacka je ta čast pripadla tudi

Peter Čadež je zastopal Domel in predstavil delo naše orodjarne

podjetju Domel, natančneje oddelku PE komponente in orodja. Delo in zgodovino naše orodjarne je predstavil Peter Čadež. Kot najbolj razpoznavne kompetence domače orodjarne je izpostavil orodja za štancanje elektroplöčevine, brizganje duroplastov, tlačno litje aluminija in orodja za nabrizgavanje izolacije lameliranih jeder (statorske izolacije). Podatek, ki je bil med predstavitvijo orodjarne izpostavljen kot zanimivost, zna pritegniti tudi vas. Leta 1992 je kot prva v Sloveniji z uporabo programa ProEngineer začela prav Domelova orodjarina.

Svojih uspešnih projektov pa niso predstavila le podjetja, pač pa tudi nekateri nadobudni srednješolci. Izdelki so zares navdušili. Nekaj idej srednješolcev je bilo tudi realiziranih – kot na primer razmetovalnik silaže (slika). Prve tri zmagovalne ekipe so prejele mape z nagradami. Kaj se je skrivalo v mapah, nismo uspeli izvedeti.

Pa povejmo še par besed o spremembah, ki se obetajo nam kot uporabnikom. Na področju predstavljene programske opreme se največje spremembe obetajo prav uporabnikom zdajšnjega ProEngineerja. Kot rečeno, bomo namesto starega dobrega ProE-ja dobili Creo Parametric. Popravki med verzijama pa tokrat niso le lepotni oz. malenkostni. Glavna razlika novega Creo-ta v primerjavi s starim ProE-jem je v tem, da ne deluje več na svoji, pač pa že na Windows platformi. S stališča nas uporabnikov bo to gotovo pomenilo bolj "user friendly" modeliranje. Ker delo v okolju Windows pozna res prav vsak uporabnik, bo tudi konstruiranje na novi platformi verjetno bolj intuitivno – še posebej za nove uporabnike. Tako se novi Creo Parametric pridružuje nekaterim ostalim modelirnikom in simulatorjem, ki že delujejo na Windows platformi. Nekateri najbolj znani med njimi so Solidworks, Catia, SolidEdge in Ansys.

Pri novejši verziji programa je zanimiva tudi možnost modeliranja brez zgodovine – nobenih "featurejev"! To pomeni, da strukturnega drevesa ni, obstaja samo geometrija. To geometrijo nato lahko naprej obdelujemo s standardnimi ukazi. Glavna prednost modeliranja brez zgodovine je, da se model veliko težje "sesuje", saj posamezni "featureji" niso vezani drug na drugega.

O tem, da so spremembe med starejšo in novejšo verzijo tokrat nekoliko večje, sodim tudi po kratkem pogovoru z vodjo prodaje v podjetju Audax. Gospod Miloš Milosavljevič je tudi povezoval tridnevni seminar. Zaupal mi je, da po odzivu prvih uporabnikov le-te lahko nekako razdeli v dve skupini: eni so nad spremembami navdušeni, drugi, teh je sicer manj, pa so nekoliko prestrašeni. Spremembe so kar velike in logično je, da se jih nekateri ustrašijo. Po svoje je res težko pričeti delati na novi opremi, če si navajen stare.

Velike spremembe se obetajo tudi s programskim modulom Windchill. Vpeljevanje le-tega v Domelu že poteka. Bistvo Windchilla je v tem, da sistematično ureja spremembe modelov in pripadajoče dokumentacije. Natančno določa, kdo lahko izvaja, potrjuje ali samo spremlja spremembe

Razmetovalnik silaže, ki ga je skonstruirala zmagovalna srednješolska ekipa

Audaxovi inženirji pri predstavitvi novosti posameznih modulov na praktičnih primerih

dokumentacije ali pripadajočih 3D modelov. Prednost, ki se obeta z njegovo uporabo, je bolj urejena dokumentacija, spremembe pa vzamejo manj časa in so bolj pregledne. Obvestila o spremembah se generirajo avtomatsko in so odposlane pristojnim osebam, da jih preberejo oz. potrdijo. Prav tako ne bo več možno shranjevanje modelov na poljubnem strežniku ali disku. Sistemsko urejena dokumentacija z Windchillom bo tako prispevala k večji urejenosti in hkrati zvišala nivo zaščite in hitrost sprememb.

Kot zanimivost konference lahko omenimo še najbolj atraktiven dogodek srečanja. Zanj je poskrbelo ptujsko podjetje Tushek Supercars, ki je na strokovnih dnevih gostovalo s predstavitvijo svojega super-športnega avtomobila Renovatio T500. Gre za v Sloveniji razvit dirkalni avtomobil, katerega posebnost je teža. Suha teža avtomobila (brez tekočin) je le 1090 kg. To so dosegli z velikim deležem karbonskih in kompozitnih materialov. Okrog avtomobila se je v odmoru zbralo precej radovednežev. Avtomobil je bil res zanimiv, toda pogrešali smo lepa dekleta, ki pregovorno sodijo zraven takšnih lepotcev.

Po naključju sem izvedel, da je bil avtomobil dober teden po konferenci predstavljen tudi v kultni angleški oddaji Top Gear. Na 24-urni dirki po mestu Le Mans je pritegnil pozornost ustvarjalcev tega TV-šova. Ko so izvedeli, da je avtomobil skoraj v celoti dizajniran in izdelan v Sloveniji, so na zanimiv način izrazili svoje pozitivno presenečenje nad njim: "You mean Eastern Europe? Did they formerly build tractors, by any chance?"

Zaključimo lahko s sklepom, da so strokovni dnevi Creo 2.0 ponudili prav vse, kar smo od njih pričakovali – predstavljene so bile novosti programske opreme, zanimivi projekti iz industrije in srednjih šol, poleg tega pa smo videli še Supercar T500. Vsekakor nas srečanje ni pustilo ravnodušne.

Kljub temu da smo bili nad novostmi po večini navdušeni, pa je pred preveliko evforijo treba biti vseeno nekoliko previden, pred čimer nas svarijo tudi naši skrbniki za Audax-ovo programsko opremo. Prehod na novejšo verzijo mora biti postopen, sicer lahko nastane škoda. Zavedati se moramo, da so takšne konference med drugim tudi reklama, o morebitnih slabostih opreme se na takšnih dogodkih ne govori. Velike spremembe za seboj potegnejo tudi prilagajanje in ponovno učenje, kar zahteva svoj čas. Na popoln prehod na novo verzijo bo zato verjetno potrebno še malo počakati.

Prototipni avtomobil T500, slovenskega proizvajalca Tushek Supercars

Že lani smo vam predstavili nekaj novozaposlenih sodelavcev. V zadnjem letu pa se je na novo zaposlilo še kar nekaj sodelavcev. Tem novim sodelavcem sem poslala vprašalnike. Kar veliko število sodelavcev mi je vrnilo odgovore, za kar se jim na tem mestu še enkrat zahvaljujem. Upam, da ne bodo zamerili, ker sem njihove odgovore malo priredila, tako da njihova predstavitev zgleda kot opis. Hkrati naj se zahvalim za pomoč tudi Štefki, ki je pridobila odgovore od nekaterih sodelavcev iz Reteč.

Danica Jelenc

MIHA KERN

Sem Miha Kern in prihajam iz Kranja. Služba v Domelu je moja prva služba. Za prosto delovno mesto sem izvedel v časopisu in na spletni strani podjetja. V Domelu nisem delal še nikoli prej, niti kot študent. Sodelavci so me sprejeli zelo dobro, z vsemi se dobro razumem. Kot pripravnik opravljam delo tehnologa na liniji gredi.

Zadovoljen sem s pestrostjo in raznovrstnostjo del, ki mi jih ponuja moje delovno mesto. V prihodnosti pričakujem, da bom pridobil še več uporabnih znanj, ki jih bom lahko še bolj uporabljal pri spopadanju s problemi in pri izboljšavah obstoječega stanja. Zelo mi je všeč delo pod vodstvom mentorja, saj se lažje »vklopiš« v delo, in urejeno delovno okolje, dobri pogoji za delo in dobri odnosi med sodelavci.

MOHOR KUNŠIČ

Sem Mohor Kunšič. Trenutno z ženo in hčerko živimo v Žirovnici. Krščen sem v

Selcih, zgodnje otroštvo sem preživel v Dolenji vasi, zato se v dolini počutim domače. Pred prihodom v Domel sem opravljal delo mehanika helikopterja, še prej pa sem delal kot projektant strojnih inštalacij.

Zaposlitev v Domelu je moja prva redna zaposlitev. Za prosto delovno mesto sem izvedel preko dnevnika Delo. Opravljam delo tehnologa v PE APEK na ventilatorski liniji. Sodelavci so me sprejeli bolje kot na prejšnjih delovnih mestih, predvsem bolj odprto in zaupljivo. Tehnologi si med seboj radi pomagamo, kar je zelo spodbudno za zdrave odnose. S svojim delom sem zadovoljen, je zelo razgibano in pestro. Sodelujem s sodelavci iz praktično vseh oddelkov v Domelu.

Prijetno presenečenje zame je bil visok nivo srčne kulture pri večini zaposlenih v Domelu.

POLDE BENEDIK

Sem Polde Benedik in prihajam iz Dolenje vasi. Končal sem študij na fakulteti za elektrotehniko. Služba v Domelu je moja prva zaposlitev. S podjetjem sem se v preteklosti že spoznal, saj sem bil najprej štipendist Tehnice, potem pa, ko se je le-ta pripojila k Domelu, sem postal Domelov štipendist. V obeh podjetjih sem kot štipendist opravljal prakso. Ko sem se zaposlil, so me sodelavci sprejeli dobro in se tudi zelo dobro razumemo. Delo, ki ga trenutno opravljam, je razvijanje, programiranje, sestavljanje in testiranje elektronskih vezij za različne naprave. S svojim delom sem zadovoljen. Vsa pričakovanja, ki sem jih imel, so se v mi v celoti izpolnila,

pa tudi kakšnih posebnih presenečenj ob nastopu dela ni bilo.

DEJAN FLANDER

Moje ime je Dejan Flander in prihajam iz Cerknega. Po končani diplomji je to moja prva redna zaposlitev, med študijem sem opravljal različna študentska dela. V Domel sem poslal prošnjo za delo v upanju na zaposlitev. Zaradi potreb po kadru z mojo izobrazbo so me kasneje poklicali in zaposlili. K temu je verjetno pripomoglo tudi dejstvo, da sem pred tem delal prakso in diplomo v podjetju s podobno dejavnostjo. Zaposlen sem v PE ECS in delam kot razvojniki na področju elektronike. Sodelavci so me sprejeli brez težav in so mi tudi pomagali pri začetniških težavah in vprašanjih.

Moje delo je ravno takšno, kot sem si ga želel, preden sem prišel v podjetje, tako da sem zadovoljen, pričakovanja pa niso še dosegla vrha.

Presenečen sem bil nad odnosi in komunikacijo med zaposlenimi in zaposlenimi ter vodstvom, ki so boljši kot v marsikaterem podjetju.

PRIMOŽ VIDIC

Sem Primož Vidic, prihajam iz sosednje Besniške doline, natančneje s Podblice. To je moja prva zaposlitev, z delom v Domelu pa sem začel že kot študent 1. letnika Fakultete za strojništvo. Vsako leto sem kot štipendist opravljal prakso, v primeru povečanega obsega dela pa sem naredil še kakšno dodatno uro. Z odhodom mojega predhodnika, Tineta Benedičiča, se je sprostilo delovno mesto konstrukterja v bivši Tehnici, sedaj PE LS. Izpraznjeno delovno mesto so dodelili meni. Torej, sedaj opravljam delo konstrukterja, zadolžen sem za razvoj laboratorijskih

centrifug in dodatkov, ki pač sodijo k opremljenosti. Z vsemi sodelavci, prej v PE ECS, sedaj pa v PE LS, se razumem dobro, zato nimam nikakršnih težav. S svojim delom sem zadovoljen, še bolj pa bom, ko bo trenutni projekt »zaživel«, se dobro prodajal in podjetju prinašal dobiček. Pred nastopom rednega dela nisem imel kakšnih večjih pričakovanj, saj sem že se pred tem seznanil s svojimi nalogami. Glede na to, da sem v podjetju tako ali drugače prisoten že malo manj kot sedem let, sem vsa pozitivna in negativna presenečenja doživel že prej. Tudi v prihodnje želim težiti k temu, da bi tudi kot posameznik prispeval k boljšim rezultatom PE in podjetja nasploh.

JERNEJ TROJAR

Sem Jernej Trojar, diplomirani inženir kemijske tehnologije. Star sem 27 let. Srednjo šolo sem obiskoval v Ljubljani, in sicer Škofijsko klasično gimnazijo, kjer sem tudi prebival v dijaškem domu. Tudi v študentskih letih sem večino časa preživel v Ljubljani na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo (FKKT) in v študentskem domu. Tam sem spoznal svojo sedanjo ženo Mojco Trojar, rojeno Križaj (v 5. kolenu je namreč v sorodu z Bojanom Križajem). V tej točki se je kemija srečala s pravom. Skupaj z najinim 5-mesečnim sinom Nejcem sedaj živimo v Spodnji Besnici, tako da se v Domelu trenutno vozim z avtomobilom na plin - mešanica propana in butana, ki pri gorenju tvori čisti CO₂ in vodno paro. Moje korenine so drugače še vedno v Železnikih, Na plavžu.

Služba v Domelu je moja prva redna zaposlitev. Predhodno sem na FKKT v dveh letih na praksi, pri samem diplomskem delu in tudi preko študentskega servisa dobil veliko dodatnih izkušenj s področja plinske kromatografije, masne spektroskopije in termičnih analiz.

Z Domelom sem prvič stopil v kontakt proti koncu študija na FKKT, ko sem delal seminarsko nalogo s področja gorivnih celic in sem preko interneta zasledil, da se tudi Domel vključuje v to tematiko. Takrat sem se v Domelu oglašil zaradi makete gorivne celice, saj so mi jo posodili za demonstracijo pri moji predstavitvi (za kar se zahvaljujem g. Alešu Marklju). Ob tej priložnosti smo se tudi dogovorili za mojo štipendijo.

Trenutno v Domelu zaključujem zanimivo obdobje pripravnosti v razvoju. Pripravnost sem opravljal pod mentorstvom g. Toneta Marklja. Naj na tem mestu izkoristim priložnost, da se mu še javno zahvalim. Drugače pa opravljam administracijo BOMcheck spletne baze oz. izdajam deklaracije o skladnosti Domelovih izdelkov glede direktive RoHS in uredbe Reach. Komuniciram tudi z dobavitelji in kupci oz. z našo nabavno in prodajno službo glede takšnih in podobnih vprašanj, ki jih dobim na mizo oz. v e-poštni nabiralnik. Poleg tega urejam tudi IMDS bazo glede enote 484 za Hello. Skupaj s sodelavcem Igorjem Markičem trenutno razvijava Domelov interni eksplozijski test in testirava enoto 459 za ameriški trg v eksplozijski mešanici propana. V prihodnje si veliko vprašanj obetam tudi glede XRF skenerja - kvantitativni rentgenski kemijski analizator materiala, ki ga bomo v kratkem pridobili v Domelu s pomočjo Nele. Veliko sodelujem tudi s sodelavci s področja kakovosti pri raznih kemijskih vprašanjih, ki se pojavljajo v proizvodnji. Dodatno pomoč pri kemijski problematiki včasih pomagam poiskati tudi preko zunanjih laboratorijev, s katerimi sem kar veliko v stiku (KI, IJS, FKKT, NTF, Emeco, FE) ... Skupaj s sodelavci bedim tudi nad upravljanjem Domelovega kemijskega laboratorija, ki ima že precej dotrajano opremo, a žal trenutno ni sredstev za njegovo obnovo. Imam občutek, da so me sodelavci sprejeli kar v redu. Moje delo je zelo dinamično, obsega tudi veliko kemijskih področij, ki me zelo zanimajo in mi zato predstavljajo velik izziv. Negativnih presenečenj ob nastopu službe nisem začutil. Pozitivno pa sem bil presenečen, da sem prišel v razgiban, zanimiv in sposoben tim.

Za konec naj dodam še to, da se mi zdi, da sem povzel glavne stvari. Veliko sodelavcev me je sicer že spoznalo in me zna poiskati. Če ima oz. bo imel v prihodnje kdo kako kemijsko vprašanje na področju svojega dela, se z veseljem odzovem na interni 642, na svojem e-mailu jernej.trojar@domel.si oz. se lahko z vprašanjem oglašim pri meni v naši novi projektni pisarni oz. v kemijskem laboratoriju (samo prosim ne vsi naenkrat).

LUKA DOLENEC

Sem Luka Dolenec in prihajam iz Selca. Tole je moja prva zaposlitev. V času študija sem bil Domelov štipendist, že kot dijak pa sem med poletnimi počitnicami delal v montaži. Med opravljanjem polletne prakse, zahtevane s strani fakultete, ki sem jo opravljal v Domelu, se je pokazala priložnost za delovno mesto

tehnologa, ki sem jo »zagrabil«. Vsi sodelavci, s katerimi imam opravka, so me dobro sprejeli. Sem tehnolog v proizvodnji, in sicer za del, ki je sestavljen iz linij za sestavo ščetk in iz treh avtomatov Bihler. Od novega leta dalje skrbim tudi za pralno napravo Durr. S svojim delom sem zadovoljen, saj je delo tehnologa zanimivo, ker je sestavljeno iz dela na računalniku kot tudi iz praktičnega dela in dela z ljudmi.

Presenečenja so sestavni del vsakega delovnika, pa naj bodo dobra ali slaba in niso bila samo na začetku. Kar jih je bilo, so bila večinoma pozitivna.

ALEKSANDER PIRIH

Moje ime je Aleksander Pirihi, prijatelji, domači in sodelavci me kličejo Sandi. Letos avgusta bom dopolnil 22 let, tako da spadam v mlajšo generacijo zaposlenih v Domelu. Prihajam iz Podlonke, vasi, ki je 6 kilometrov oddaljena od Železnikov.

Delo v Domelu je zame prva zaposlitev. Delati sem začel lanskega oktobra, tako da bo kmalu minilo leto dni, odkar sem zaposlen. V preteklosti sem sicer že delal tukaj, ko sem kot štipendist opravljal obvezno tritedensko poletno prakso na različnih področjih v podjetju.

Za prosto delovno mesto sem izvedel, ko sem

lani sredi septembra poklical gospo Špelo Vrhunc iz kadrovske službe. Že nekaj dni po telefonskem pogovoru sem imel razgovor, v nekaj dneh pa sem bil obveščen, da sem izbran. Sledil je še zdravniški pregled in že sem lahko začel delati.

Ko sem začel z delom, sem se dokaj hitro ujel s sodelavci in sem hitro z vsemi ustvaril dobre odnose. Nastala je le manjša težava, da sem si zapomnil vsa imena, saj sem spoznal ogromno novih ljudi.

Sicer delam v oddelku montaže elektromotorjev za sesalne enote, natančneje na montažni liniji 8, kjer sem se uvajal za mojstra na liniji. Sedaj po večini že sam skrbim za nemoteno delovanje linije, ampak skoraj vsak teden spoznam še kaj novega in se kaj novega naučim.

S svojim delom in delovnim mestom sem zadovoljen, vendar imam še cilj oziroma željo po napredovanju, zato se nameravam vpisati na študij strojništva ob delu, saj uspešno zaključen študij odpira nove možnosti v smeri napredovanja.

Naj na koncu še omenim, da mi je zelo veliko potrebnega znanja predal sodelavec Janez Marguč, ki me je uvajal v delo na liniji. Seveda gre zahvala za dane nasvete tudi drugim mojstrom, ki so mi in mi tudi še priskočijo na pomoč, če se pojavi kak problem, ki ga sam (še) ne znam rešiti.

ALEŠ LEVANIČ

Sem Aleš Levanič in prihajam iz Železnikov, natančneje iz naselja Na Kresu. To ni moja prva zaposlitev, je pa prva resnejša. Z Domelom sem se začel spoznavati že kot študent, saj sem v času študija veliko časa preživel v proizvodnji poslovne enote ECS. Mislim, da so me novi sodelavci dobro sprejeli, sem pa komercialist prodaje na programu EC pogoni. S svojim delom sem zadovoljen, izpolnila so se vsa moja pričakovanja. Na delovnem mestu sem naletel v glavnem na pozitivna presenečenja.

HERMAN LAMPRET

Sem Herman Lampret, po poklicu dipl. ing. strojništva, in prihajam iz Maribora. Moja zgodba je klasična za te krizne čase in nosi naslov »s trebuhom za kruhom«. Po lanskoletnem stečaju podjetja Tovarna vozil Maribor, kjer sem bil nazadnje zaposlen, sem

pristal na zavodu za zaposlovanje. Ker je kriza na Štajerskem še posebej prizadela podjetja klasičnega strojništva, sem iskal delo tudi širše po Sloveniji. Sicer sem poročen, oče dveh šoloobveznih otrok.

V moji petnajstletni delovni dobi sem zamenjal tri službe. Načeloma že vso delovno dobo delam v tehnologiji, najprej kot servisni tehnolog pri vzdrževanju osebnih vozil, nato pa kot tehnolog sistemov na avtobusih.

V mesecu februarju letos sem zasledil v časopisu Delo splošni oglas, da podjetje potrebuje za uresničitev svojih ciljev med drugimi tudi delavce z mojim poklicnim profilom. Pa sem si rekel, zakaj ne bi poskusil. Pred tem nisem veliko vedel o podjetju Domel. Sedaj opravljam delo tehnologa v oddelku APEC, in sicer na montažni liniji koračnih motorjev 702-Conti oziroma se predvsem še učim. Kljub nekaterim razlikam in govorici in mentaliteti so me sodelavci dobro sprejeli.

Delo tehnologa na montažni liniji, ki proizvaja proizvod za avtomobilsko industrijo, se mi zdi zelo zanimivo. Predvsem me fascinirajo nekatere kontrolne in montažne metode za zagotovitev, da je na koncu izdelek kakovosten (merilne kamere, merilniki sile, robotska roka...). S takšnimi sodobnimi metodami se do sedaj še nisem ukvarjal, zato se mi zdijo še posebej zanimive. Do prihoda v Domel nisem vedel, da podjetje pri proizvodnji uporablja tudi takšno sodobno tehnologijo.

Negativno presenečenje na začetku je bilo to, da skoraj mesec dni nisem našel začasnega prebivališča v Železnikih, tako da sem se moral dnevno voziti iz Maribora, kar je bilo zelo naporno.

Na koncu naj dodam še eno zanimivost. Do sedaj sem se ukvarjal z letališkimi avtobusi, dolgimi do 15 m, sedaj pa se ukvarjam z motorčkom, ki ne meri več kot štiri centimetre.

MITJA JELENC

Sem Mitja Jelenc, po izobrazbi sem mojster tapetnik, prihajam pa iz Ojstrega Vrha.

Služba v Domelu je moja druga zaposlitev. Za prsto delovno mesto mi je povedala moja mami, ki je tudi zaposlena v Domelu. Res pa je, da v tako velikem kolektivu še nisem bil, zato je bila ta zaposlitev zame kar velik izziv. Doslej sem bil zaposlen v manjšem podjetju oziroma pri obrtniku, kjer delo poteka povsem drugače.

Moji novi sodelavci so me dobro sprejeli in se z njimi tudi dobro razumem, kar je tudi osnova za dobro delo. Z delom sem pričel v PE EC sistemi (bivša Tehnica), kjer sem imel zelo različna dela. Nadomestil sem delavca, ki se je upokojil. Trenutno pa delam v PE MO v Retečah, kjer sem na sestavi motorjev. Z delom sem zadovoljen, saj je zelo raznoliko. Imam pa še željo po novem znanju, zato se vsakega dela lotim zagnano in vestno. Če me vprašate, ali sem s svojim delom zadovoljen, odgovorim malce težje. Kljub temu bi izpostavil, da sem vesel ter hvaležen sodelavcem in vodjem, da smo v sproščenem odnosu - v prejšnji službi namreč tega ni bilo. Za konec bi mogoče dodal le še to, da ne glede na to, kakšno delo opravljaš, je pomembno, da ga opravljaš vestno in dobro, kot bi ga zase. Mislim, da nam to mora biti vsem v zadovoljstvo.

MATJAŽ LIKAR

Sem Matjaž Likar in sem doma iz vasi Debeni, nekaj kilometrov proč od Hotovelj. V Domelu sem zaposlen že malo dlje kot eno leto, je pa to moja prva zaposlitev. Na koncu srednje šole in med študijem na fakulteti sem v Domelu v Retečah v poletnem času opravljal počitniško delo. Eno leto sem tudi prejemal kadrovske štipendije. Moji novi sodelavci so me lepo sprejeli, vsi so pripravljeni pomagati z nasveti. Delam v razvojnem laboratoriju. Moje naloge so priprava, nadzor in izvedba testov življenjske dobe malih EC motorjev (predvsem HVA), izvajanje testov segrevanja in drugih meritev na velikih EC motorjih (AZ motorjih), meritve segrevanja sesalnih enot v merilni postaji Ratitovec ter meritve Back EMF (inducirane napetosti). S svojim delom sem zadovoljen. Na začetku sem bil presenečen nad velikim številom novih odprtih projektov.

SINIŠA NUNIC

Sem univerzitetni diplomirani inženir strojništva. Prihajam iz Bosne in Hercegovine, fakulteto sem končal v Novem Sadu. To je moja druga zaposlitev, prej sem delal kot inženir v proizvodnji na CNC strojih v podjetju Gut&Pet. Za prosto delovno mesto sem izvedel na spletni strani Domela. Med novimi sodelavci se počutim zelo prijetno in tudi sprejeli so me zelo dobro. Zaenkrat opravljam delo pripravnika v razvoju na ventilatorskem programu. Moje zadolžitve vključujejo tudi delo na področju konstrukcije, delo s tehnično dokumentacijo itn. S svojim delom sem zelo zadovoljen, moja pričakovanja so se izpolnila. Za konec naj še dodam, da sem vesel, da sem prišel v sproščeno delovno okolje, vseč mi je raznoliko delo in možnosti, da vsak svojo kariero usmeri na različna področja.

KLEMEN LUŠINA

Sem Klemen Lušina, prihajam iz Dražgoš. Zaposlitev v Domelu je moja prva. Za prosto delovno mesto sem izvedel v razpisu. V Domelu sem že delal kot študent, dve leti kot praktikant in lani poleti prek študentskega servisa. Moji novi sodelavci so me zelo dobro sprejeli, delam pa kot strojni orodjar na strojih za potopno erozijo. S svojim delom sem zadovoljen, zaenkrat so vsa moja pričakovanja izpolnjena. Ob nastopu dela posebnih presenečenj ni bilo, ne v negativnem, ne v pozitivnem smislu. Vse je bilo nekako tako, kot sem pričakoval.

BUJAR MEHANI

Moje ime je Bujar Mehani in prihajam iz Škofje Loke. Delo opravljam v PE MO Reteče. To je moja prva zaposlitev, za delovno mesto pa sem izvedel od staršev, ki so tudi zaposleni v Domelu. Sodelavci so me zelo dobro sprejeli, v začetku so mi pomagali in svetovali, za moj

trud so me tudi pohvalili. Delam na rotorski liniji 482, s svojim delom sem zadovoljen. Pričakovanja, ki sem jih imel v zvezi z delom, so se izpolnila. Pozitivno sem bil tudi presenečen nad sodelavci.

DANICA HORVAT

Sem Danica Horvat in prihajam iz Reteč pri Škofji Loki. Po poklicu sem šivilja, naredila sem tudi prekvalifikacijo za poklic ekonomski tehnik. V Domelu sem zaposlena prvič, zaposlena pa sem bila že v drugih podjetjih kot šivilja in prodajalka. Za prosto delovno mesto sem izvedela od bivših sodelavk iz Tuša, kjer sem bila nazadnje zaposlena. Z novimi sodelavci sem se dobro ujela in so me dobro sprejeli, tako da sem spremembo delovnega mesta bolj malo občutila. Sedanje delo opravljam v montaži DC motorjev v PE Reteče, in sicer delam na vseh fazah. S svojim delom sem zadovoljna in tudi moja pričakovanja so se izpolnila. Glede na dosedanje zaposlitve in izkušnje so bili moji občutki že na samem začetku zelo pozitivni in upam, da bodo taki ostali tudi v prihodnje. Za konec lahko dodam še to, da rada prihajam na delo in da sem zelo zadovoljna.

SONJA GAŠPERLIN

Moje ime je Sonja Gašperlin, prihajam iz Šutne pri Žabnici, po poklicu pa sem prodajalka. To ni moja prva zaposlitev, je pa prva v proizvodnem podjetju. Za prosto delovno mesto sem izvedela od bivših sodelavk iz Tuša, saj so nekatere od njih že takrat delale v Domelu. Vsi novi sodelavci so me dobro sprejeli in mi na ta način olajšali menjavo službe. Delam v montaži DC motorjev v Retečah na vseh fazah. Vsa moja pričakovanja v zvezi z delom so se izpolnila, pa tudi s svojim delom sem zadovoljna. Glede na moje izkušnje v preteklem obdobju, so bili ob nastopu nove službe moji občutki pozitivni.

Zaenkrat nimam nobenih pripomb glede svojega dela.

BLAZ POTOČNIK

Sem univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike, usmeritev robotika. Prihajam iz okolice Škofje Loke. Moja mladost ima 28 let. V letošnjem letu sem pridobil tudi odgovorno nalogo starša. Prosti čas mi polnijo programiranje, tek, kolesarjenje, občasno delo na radiu, druženje s prijatelji ter razna hišna opravila. Tole je moja prva redna zaposlitev, vendar mi delo ni tuje, saj sem v času študija veliko delal na radiu, programiral, vrtnaril in sodeloval pri urejanju domače okolice. V tistem času, ko sem se pričel ukvarjati z iskanjem službe, sem zasledil objavo, da Domel išče nove strojnike. Ker je Domel sponzoriral naš študentski projekt DIR (Dnevi industrijske robotike), sem vedel, da se v podjetju vse bolj uveljavljajo tudi robotske aplikacije, zato sem se odločil, da v prošnji napišem, če imajo prosto delovno mesto tudi za robotika. In tako se je začela moja poklicna pot. Sedaj sedim na tehnološkem delovnem mestu za področje APEC. Pomagam pri robotskih aplikacijah, poleg tega pa sem odgovoren za rotorsko linijo na Husqvarni. Odnosi v Domelu so sproščeni, zato sem bil deležen toplega sprejema. Delo je zelo razgibano. Všeč so mi avtomatski procesi, iskanje rešitev, kako človeku olajšati delo ter zagotoviti večjo kakovost in zanesljivost. Veseli me, da moje delo ni vezano le na stol pred računalnikom. Želja pa je tudi, da bi v prihodnje sodeloval pri razvoju kakšne robotske aplikacije tu v Domelu. Domel je veliko podjetje in pri določenih projektih sodeluje veliko ljudi z različnih področij, zato včasih pogrešam več komunikacije med »vpletenimi«. Všeč mi je, da so ljudje precej sproščeni - posledica tega je boljše vzdušje in človek pride z veseljem na delo.

HANNOVER

ODPRTI V SVET, ODPRTI ZA RAST

Jaka Mohorič

Najboljši čas za obisk sejmov in za razstavljanje na njih so pomladni in jesenski meseci. Tako smo v tem času tudi najbolj aktivni na tem področju.

Hannoverski sejem je letos »padel« na zadnji teden v aprilu. Na sejmu se je to leto predstavilo cca. 5.000 podjetij iz 69 držav. Vsako leto je ena država izbrana za partnersko državo sejma in to je bila letos Kitajska, kar se je odrazilo v velikem številu kitajskih razstavljalcev (500) in posledično tudi obiskovalcev. Sejem smo že tretjič zapored organizirali v lastni izvedbi, s tem da smo posodobili razstavne omare/vitrine, ki so zložljive, tako da smo na pot lahko odšli z osebnim vozilom, namesto s kombijem.

Na sejmu smo poleg programa naše poslovne enote EC Sistemi (puhala, novo thru-flow puhalo, motor 711 in 780) predstavili tudi program EC motorjev (AZ motorja + Compacto elektroniko). Poleg tega smo predstavili tudi vse ostale programe s katalogi.

Sejem je potekal po pričakovanjih. Obiskalo nas je 70 podjetij, večinoma iz EU, nekaj pa tudi iz bolj »eksotičnih držav« (Indija, Kitajska, Ukrajina). Kot zanimivost naj omenim, da dvema novima potencialnima kupcema iz Nemčije že vzorčimo od začetka junija in za enkrat testiranja potekajo zelo pozitivno.

Prisotnost na tem sejmu je za našo PE ECS zelo pomembna, saj nas redno vsako leto obiščejo tudi naši obstoječi kupci. Tako lahko vidijo v živo naše nove izdelke, kar je lahko dobra osnova za razvoj njihovih novih naprav z našim puhalom/motorjem itd. Nekateri menijo, da sejmji izgubljajo svojo vrednost in da niso več tako pomembni. Sam sem mnenja, da je osebni stik med kupcem oz. potencialnim kupcem in dobaviteljem še kako pomemben. Ali drugače - veliko lažje se pogovarjaš, če veš, koga imaš na drugi strani telefonske žice. Tako bo ta sejem zagotovo v našem planu tudi v letu 2013 oz. je že, saj smo se že prijavili in izkoristili popust za zgodnjo prijavo.

sejemska ekipa, levo Jaka Mohorič in desno Martin Eržen

RAZSTAVLJALI

SMO NA SEJMU VDTA

Roman Prezelj

Gotovo se še spomnite grozljivih posnetkov s konca avgusta 2005, kjer je bilo prikazano opustošenje po orkanu Katrina. Najhuje je bilo prizadeto mesto New Orleans. Po skoraj sedmih letih se je življenje skoraj povsem normaliziralo. Ostal pa je spomin, veliko fotografij in pa bojazen, da bi se kaj podobnega lahko še dogodilo.

Po nekaj letih je bil sejem VDTA/SDTA (Vacuum Dealer Trade Association/ Sewing Dealer Trade Association) namesto v Las Vegasu organiziran v New Orleansu. Organizatorji so tudi na ta način poskusili pomagati pri vračanju življenja in poslovanja v mesto. Že takoj po objavi novega termina na lanskoletnem sejmu pa se je veliko razstavljalcev pritoževalo nad lokacijo, a se kaj dosti ni dalo narediti. Tudi mi nismo bili najbolj navdušeni nad lokacijo, saj smo pred leti že razstavljali na regijskem sejmu, ki je bil slabo obiskan.

Kljub temu je bil sejem za Domel dokaj uspešen. Sestanki z obstoječimi in novimi kupci so se kar vrstili. Dogovorili smo se za sodelovanje z novim distributerjem za ZDA ter pridobili prvo naročilo novega kupca iz Kanade. Sejem so poleg severnoameriških kupcev obiskali tudi kupci iz tujine. Tako smo imeli sestanek z avstralskim distributerjem, kjer se je ravno menjala lastniška struktura. Novo vodstvo je predstavilo načrte, po katerih naj bi Domelov posel z njimi kar lepo zrasel. Žal pa se to ne bo zgodilo čez noč. Potrebno bo kar nekaj dela na obeh straneh.

Sejem VDTA/SDTA je tako za osnovni program Domela najpomembnejša marketinška dejavnost, saj z enim sejmom pokrijemo 80 odstotkov potencialnih kupcev. Naslednje leto se bomo ponovno srečali v Las Vegasu, pred tem pa nas čaka še jesenski obisk sejma ISSA, tokrat v Chicagu.

stojnica na sejmu

NOVI TRENDI

V ELEKTROINDUSTRIJI – REŠITVE IN NOVA UPORABA KOMONENT

Zoran Oprin

Energetska učinkovitost, ohranjanje energije, napredek na področju električne mobilnosti, sodobna infrastrukturna oprema, to so vprašanja, ki se nam vsem porajajo v letu 2012.

Tudi letos smo se udeležili (osmo leto zapored) specializiranega sejma CWIEME Berlin 2012, ki je že v svojem sedemnajstem letu in je eden od najpomembnejših specializiranih sejmov za nas na mednarodnem trgu. Prvi sejem je bil organiziran v Londonu (GB) leta 1972 in nato vsa naslednja leta od leta 1973 v Chicagu (ZDA). Leta 1996 se je sejem ponovno vrnil v Evropo oz. Berlin, tako da letos Cwieme praznuje 36 let obstoja. Sejem se poleg Chicaga in Berlina organizira tudi na vzhodu (Mumbai-Indija in Shenzhen-Kitajska).*

Tudi letos se je razstavljalo v štirih dvoranah in našli so skupaj 678 razstavljalcev z vsega sveta oz. iz preko 38 različnih držav – letna rast 7,6-odstotna oz. skupaj 1096-odstotna rast od leta 1996. Udeležba je bila uspešna oz. našli so več kot 6.000 obiskovalcev iz več kot 90 različnih držav. Največ obiskovalcev je bilo tudi tokrat iz Nemčije, in sicer približno 38 odstotkov, vendar kljub temu ocenjujemo, da je to mednarodni dogodek, saj so nas obiskali različni potencialni partnerji z vsega sveta.

Tudi tokrat je bilo največ prisotnih proizvajalcev izolacijskih materialov, proizvajalcev za proizvodnjo motorjev in transformatorjev ... sledili so razni ponudniki lamel ter paketov iz elektroplastične ... Na področju predelave elektroplastične in paketov je bila zbrana praktično celotna konkurenca iz Evrope ter delno tudi iz ZDA in Daljnega vzhoda.

Specializirana in namenska razstava se je izkazala kot promocijsko in stroškovno najbolj učinkovita, saj v zelo kratkem času dosežemo največje število kupcev, kupci pa imajo idealno priložnost na enem prostoru srečati veliko število specializiranih razstavljalcev.

Na podlagi prvih odzivov na seju in po njem ocenjujemo, da je bil letošnji nastop uspešen. Predhodno smo povabili več kot 80 poslovnih partnerjev (obstojećih in novih) in velika večina se je odzvala na naše povabilo. Že na samem seju smo prejeli tudi nekaj povpraševanj. Največ zanimanja so tudi tokrat obiskovalci pokazali za naš program zabrizgavanja rotorskih in statorskih paketov.

Pozicija na seju je še vedno dobra. Stojnica je bila letos malo modificirana oz. prenovljena

(nekateri slike so bile zamenjane – npr. novi robot za zabrizgavanje paketov), prav tako so bili stebri in police premaknjeni, tako da je sedaj osrednji prostor bolj odprt in dostopen. Za naslednje leto imamo že nekaj novih idej in razmišljamo o novih spremembah. Letošnji obisk je bil dober oz. na naš razstveni prostor so prihajale večje skupine, tako da razmišljamo tudi, da bi naš razstveni prostor razširili oz. povečali in se na ta način še bolj približali našim obiskovalcem. Kupci so dandanes vedno bolj zahtevni in tudi njihova pričakovanja so vedno večja, tako da je naša osnovna naloga, da se pri nas dobro počutijo in da so lepo postreženi.

»INDUCTICA BERLIN 2012« - Educational Conference

Letos smo bili povabljeni na »Mednarodno konferenco za komponente indukcije, elektromagnetnih sistemov in naprav, vključno s proizvodnjo in predelavo«, ki smo se je tudi udeležili. Letošnjo konferenco je vodil dr. Gareth Monkman iz »Fachhochschule Regensburg« in osnovni namen konference je predvsem seznanjanje obiskovalcev z novostmi v »živo« (novi pristopi in tehnologije), ki je tudi letos bila dobro sprejeta oz. obiskana.

Naš sodelavec Gregor Jelenc je odlično zastopal naše podjetje in nas predstavil pod sledečo temo: »Popolnoma avtomatiziran proces zabrizgavanja statorske izolacije«.

Gregor je na podlagi pripravljenega filma in simulacije predstavil v celoti avtomatiziran proces zabrizgavanja statorja del družine ES motorjev, ki se uporabljajo za industrijsko prezračevanje. Trenutno imamo v programu štiri osnovne motorne velikosti ($\Phi 84$, $\Phi 108$, $\Phi 150$ in $\Phi 220$ mm)

stojnica na seju Cwieme

in vsaka dimenzija ima dva motorja višine (običajno 45 in 70mm). Posebnost zabrizganih statorjev je predvsem ta, da so utori poševni, kar dodatno otežuje proces zabrizgavanja. Izolacija ima dve funkciji, in sicer kot izolacija in obenem tudi kot mehanska povezava statorskih lamel. Razvoj izolacije geometrije (polnjenje s simulacijo Sigmasoft) in proizvodnega procesa sta bila predstavljena korak za korakom, kar združuje tehnične in stroškovne vidike. Statorska izolacija, ki se uporablja pri motorjih, kjer je zagotovljena življenjska doba 70.000 ur, mora biti robustna, tako da so zelo pomembni zanesljivi postopki izdelave.

Še vedno ostaja ta sejem za trženje komponent in orodij najbolj pomemben. Po osmem nastopu lahko povemo, da nas veliko obiskovalcev že dobro pozna. Temu botruje predvsem stalni prostor na razstavišču, enotna predstavitev skozi vseh osem let razstavljanja ter postopna uveljavitev na tržišču. S prihodom s sejma celotna naloga še ni zaključena. Glede na razgovore smo poslali zahvale za obisk vsem pomembnejšim obiskovalcem. Sledijo telefonski razgovori s tistimi, ki so napovedovali pošiljanje povpraševanj, ter dogovori o obiskih.

Po razgovoru z drugimi razstavljalci lahko povemo, da jih večina ocenjuje, da je bil letošnji obisk odličen. Na seju je bilo tudi nekaj azijskih razstavljalcev, vendar večjih sprememb glede na prejšnja leta nismo zabeležili. Hkrati pa je to zelo dobra priložnost za vse udeležene (razstavljalce & obiskovalce), da na enem mestu srečajo vse ponudnike elektrokomponent, tako za ohranjanje stikov kot tudi pri navezovanju novih.

Za zaključek lahko povemo, da smo tudi z letošnjim sejemom lahko zelo zadovoljni in da nam bodo vse pridobljene izkušnje, ideje, pobude prav prišle v naslednjem letu, ko se bomo po vsej verjetnosti že devet let udeležili sejma CWIEME 2013, ki bo potekal od 4. do 6. junija v Berlinu.

predavanje Gregorja Jelenca na seju

DOMEL ENERGIJA

VELIK IZZIV IN PRILOŽNOST

Karmen Nastran Mohorič

Obnovljivi viri energije (OVE) so naša sedanost in prihodnost. Analitiki opažajo izjemno hitro rast trga, na katerega finančna recesija ni imela vpliva. Zaloge fosilnih goriv se zmanjšujejo, nove tehnologije znižujejo stroške izdelave malih elektrarn, izkoristki sistemov se povečujejo, ljudje so okoljsko vedno bolj ozaveščeni in vse to pozitivno vpliva na povečane prodajne možnosti.

Na hitro rast panoge ugodno vplivajo tudi finančne podpore držav, kot so ZDA, Kanada, Velika Britanija in Nemčija. Slovenija je v „Nacionalni energetski program“ (NEP) zapisala, da bo leta 2020 imela v rabi 25-odstotni delež obnovljivih virov energije in 30-odstotni delež do leta 2030. V ta namen je v letih 2007-2013 razpisala za 188 mio € sredstev; 85 odstotkov teh sredstev je prispeval Evropski kohezijski sklad. Spodbude so različne: subvencioniranje investicij za uporabo OVE v proizvodnji električne energije, zagotovljen odkup električne energije iz OVE, obratovalna podpora OVE, možnost najema kreditov z nizko obrestno mero, razne davčne oprostitve za podjetja in fizične osebe.

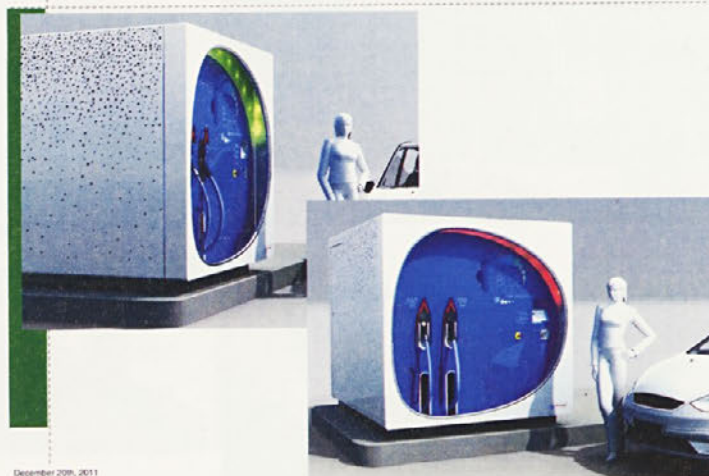
Vodikove gorivne celice

V Domel Energijo je bilo vloženega veliko truda, za kar se lahko zahvalim mojima predhodnikoma mag. Tonetu Luznarju in g. Alešu Marklju, za prodajno podporo direktorju Domel Inc. ZDA g. Petru Korošču ter sodelavcu g. Primožu Čufu. Že pred ustanovitvijo podjetja, januarja 2007, so se s tematiko gorivnih celic in vodikovih tehnologij ukvarjali g. Peter Korošec, mag. Matjaž Čemažar in dr. Boris Benedičič. Vse pridobljeno znanje in izkušnje so pripomogle, da bomo letos pripeljali v Slovenijo dve črpalki, kje bomo točili vodik. Skupaj s partnerji smo se prijavi na evropski projekt za nepovratna sredstva in če bomo uspeli, bomo lahko slovenskemu trgu v naslednjih letih ponudili pet avtobusov na vodik po 50 odstotkov nižji ceni. Avtobusi so popolnoma tihi in okolju prijazni, saj jih poganja elektromotor, ki dobiva elektriko iz gorivne celice. Gorivna celica za proizvodnjo elektrike potrebuje vodik in kisik iz zraka, stranska produkta sta le toplota in nekaj destilirane vode.

Male vetrne in male vodne elektrarne

V Domelu proizvodimo trifazne AZ motorje za pogon ventilatorjev moči od 200 W do 10 kW, ki jih z manjšimi spremembami lahko uporabimo kot generatorje za proizvodnjo električne energije. Na te motorje/generatorje lahko pritrdimo vetrno turbino ali vodno turbino. Pridobljeno elektriko z elektroniko (razsmernikom) usmerimo v baterijo, iz katere z električno energijo oskrbujemo gospodinjstvo ali manjše podjetje. Mala vetrna turbina je lahko pritrjena na strehi hiše, hleva, poslovnega objekta ipd. ali na samostojem drogu in ni hrupna ter ne ogroža ptic. Na primer, za grejte sanitarne vode štiričlanske družine s hišno vetrno elektrarno

STYLISTIC DESIGN FOR HRS DEMO

December 2009, 2011

uporabimo 0,5 kW generator. Kjer imamo v bližini vodotok, je smiselna postavitev male vodne elektrarne.

Samooskrbni brezprekinitveni napajalni sistemi (UPS)

Zahteve po čisti in neprekinjeni oskrbi z električno energijo so v porastu. Samooskrbne napajalne sisteme uporabljamo tam, kjer ni električnega omrežja ali želimo zagotoviti nemoteno napajanje z elektriko. Električnega omrežja ni na težko dostopnih mestih, kot so gore (gorske kočice, postaje za mobilno telefonijo), soteske (izvirni pitne vode), morski otoki, težko dostopna področja (puščave, ledeniki), kraji v nekaterih državah v razvoju (Indija) ... Polovica vseh UPS sistemov se postavi za potrebe informacijske tehnologije (WiFi, WiMax). Največje potrebe so v azijsko-pacifiški regiji, kjer je povprečna letna rast panoge 15 odstotkov. Najbolje se prodajajo hibridni UPS sistemi, ki kombinirajo več vrst obnovljivih virov energije: sončni in vetrni, manj kombinacij je z vodikovimi gorivnimi celicami in dizelskimi agregati.

POČITNIŠKE

KAPACITETE

Aleksander Volf

Zadovoljstvo na delovnem mestu je vedno povezano z zadovoljstvom v življenju, zato zaposleni lahko svoj prosti čas in dopust preživijo s svojimi družinami tudi v naših počitniških kapacitetah ali v kapacitetah, ki jih zakupimo glede na vaš interes (mobilna hišica v AC Poljana na Malem Lošinjju).

Počitniška prikolica v AC Poljana na Malem Lošinjju

Počitniška prikolica v AC Bijela Uvala v Poreč

Mobilna hišica v AC Poljana na Malem Lošinjju

Počitniška prikolica v AC Pila v Punatu na otoku Krku

Omenjene počitniške kapacitete vam ponujamo v najem po sprejemljivih cenah in ugodnih plačilnih pogojih, saj se plačilo lahko realizira preko osebnega dohodka v večkratnih mesečnih obrokih.

Naše počitniške kapacitete se nahajajo tako na slovenski in hrvaški obali kakor tudi v slovenskih zdraviliščih. Na hrvaški obali razpolagamo s tremi apartmaji v Barbarigi pri Puli, dvema počitniškima prikolicama v Poreču v AC Bijela Uvala, eno počitniško prikolico v AC Poljana na Malem Lošinjju in eno počitniško prikolico v AC Pila v Punatu na Krku, ki smo jo v letošnjem letu premestili in ki je bila pred tem stacionirana v AC Adria v Ankaranu.

Na slovenski obali razpolagamo še s tremi apartmaji, ki se nahajajo v Strunjanu in v katerih smo v letošnjem letu renovirali kopalnice.

Skozi celotno koledarsko leto nudimo zaposlenim najem počitniških kapacitet tudi v slovenskih zdraviliščih. Te počitniške kapacitete se nahajajo v Moravskih Toplicah – Terme 3000 (brunarica), v Podčetrtku – Terme Olimia (brunarica) in v Čateških toplicah – Terme Čatež (apartma).

Te počitniške kapacitete so vse opremljene za bivanje v vseh letnih časih, torej tudi z granitnimi radiatorji in klimatsko-grelnimi napravami. Na teh lokacijah so med drugim v ceno najema vključene tudi karte za bazen in ponekod tudi za savno.

Vsako leto, najkasneje v mesecu marcu, objavimo razpis za letovanje, ki vsebuje termine od okvirno 20. junija do 20. septembra v letu. Prijave se računalniško obdelajo in točkujejo na podlagi pravilnika s posebej prilagojenim programom Oddih. V letošnjem letu smo imeli rekordno število prijav, česar smo izredno veseli.

Rezervacije počitniških kapacitet v slovenskih zdraviliščih v času med enim in drugim razpisom so možne po telefonu, elektronski pošti svet.delavcev@domel.com ali osebno v pisarni sveta delavcev, in sicer le v okvirih treh paketov:

PODALJŠAN VIKEND petek-ponedeljek 3 nočitve,

SREDINA TEDNA ponedeljek-petek 4 nočitve,

TEDENSKI PAKET ponedeljek-ponedeljek ali petek-petek.

Vsak paket ima svojo ceno najema na dan, s tem da je cena najema na dan v paketu »sredina tedna« za 30 odstotkov nižja od cene najema na dan v paketu »podaljšan vikend«.

Med šolskimi počitnicami in prazniki oziroma dela prostimi dnevi je cena dnevnega najema upoštevana v okvirih paketa »podaljšan vikend«.

Rezervacije za jesen 2012 že sprejemamo. Proste termine oz. rezervacije, ki so sprotno ažurirane, lahko spremljate na intranet strani - <http://intra.domel.si/pocitnice/>.

Zaradi večjega zanimanja za koriščenje počitniških kapacitet v času med božično novoletnimi prazniki sprejemamo prijave in nato izvedemo žrebanje.

Vse počitniške kapacitete se redno vzdržujejo, to nam lahko potrdijo tudi naši upokojeni zaposleni, ki že vrsto let koristijo kapacitete v prostih terminih, ki so manj zanimivi za nas zaposlene.

Odbor za počitniško dejavnost se bo tudi nadalje prizadeval, da bodo počitniške kapacitete stalno vzdrževane, kajti le tako bodo tudi dobro zasedene in posledično bo stroškovna učinkovitost le-teh na visokem nivoju.

Hvala za zaupanje.

Želimo vam prijeten dopust!

RAZMIŠLJANJA,

OPAŽANJA, SPOMINI

No, pa so prišle počitnice. Tretji letnik je opravila s prav dobrim uspehom, pa s pohvalo in z zlatim priznanjem iz angleščine. Torej je mati lahko srečna in ponosna. Kaj pa slovenščina? Kako že gre? Slovenska mati me je rodila, Slovenec sem ... Slovenščina pa 3! Jaz sem jo imela vedno 4 ali 5, angleščino pa 1, kvečjemu 2. Pa pravijo, da jabolko ne pade daleč od drevesa! To se je že moralo kotaliti! Daleč od drevesa. Trenutno je ta bodoča vzgojiteljica predšolskih otrok zaposlena z oratorijem. Kaj pa potem? Že za prvomajske praznike se je pritoževala, da v Železnikih ni »kaj za počet«. Rada bi jo razumela. V moji mladosti je bilo vedno »kaj za počet«. Po svoje ima prav. Je kje v tem kraju poskrbljeno, da bi se mladina zbirala brez nevarnosti?! Kaj je pa dandanes nevarnost, se pa tudi dobro ve.

Marija Demšar

Včasih smo se pa zbrali otroci, sosedovi pač, in se igrali. Lahko si se pa zabaval tudi sam. Kako že?

Obstajala je drvarnica (še stoji), ki je imela zadnjo streho nižje od sprednje. Ob njej pa sliva. Splezaš gor, skočiš dol. SUPER! Tako smo se včasih šli padalce.

Kasneje sem poskusila v Lescah. Pri padalcih namreč. Po vseh preiskavah in pregledih so me zavrnili. Srce naj bi bilo vzrok. Nisem verjela, takrat! Pismo pa hranim še vedno. No, sedaj vem tudi, da se niso zmotili, čeprav sem jim takrat zamerila. Srce ni več, kar je bilo.

Tisto slivo je oče enostavno odžagal. Itak je bila precej »piškava«, no, lahko smo živeli tudi brez nje. Varnost je pa vse, ali ne?

Varnost? Kje je ta danes? Včasih smo jo imeli doma. Vedno je bil nekdo, ki je pazil nate. Razširjena družina, kot pravi moja hči. Pri nas je bilo to šest članov. Oče, mati, sestra, dve očetovi teti in jaz.

Še danes se spominjam tete Mine (Marije). Jaz sem prav rada brskala po njenem predalčniku (če kdo danes še ve, kaj je to), kar ji ni bilo ravno všeč. Tam so bile fotografije, nekatere celo iz Amerike. Torej obstaja sorodstvo tudi tam. Ja, je prišla k nam gospa, zgubana (jaz ji te gube danes zavidam, njene so bile lepše, prijaznejše), prijazna, pa lepe dišeče papirnate robčke je imela. Takrat jih pri nas nismo še poznali. Vem pa, da sem enega nekaj časa hranila.

Pa en puder je imela teta Mina v predalčniku. Imel je poseben vonj, vsaj zame. Pred leti sem podoben vonj odkrila tudi v naši trgovini, a ne v obliki pudra. Večkrat je pazila tudi name. Bog ji daj dobro, nebesa si je zaslužila že s tem. Bila sem precej živahen, igriv otrok (to je olepšana primerjava za vse moje podvige). Povsod me je bilo dovolj. Rada sem tekala po vrtu, hlevu, plezala po sadnem drevju ...

No, če so že slivo požagali, sem se pa lotila ringloja. Spodnje veje so bile precej nizko. Pa je opica (biti jaz) splezala v sam vrh. Oče je požagal te veje, celega drevesa bi bilo škoda. Ja, prav. Zakaj pa obstaja gajbica? Lep zabojček iz letvic, ki služi za jabolka in krompir, pa še za kaj drugega. Prinesla sem jo, a je bilo premalo. Pa še eno desko, pa je šlo! Spet sem bila na drevesu. Teta Mina pa po vrtu za mano. Starejša, drobna ženica ne zmore dohajati mladih in poskočnih nog. Zato sem vedela, da

ji bom z lahkoto ušla. Sem se spustila z drevesa in stekla na pod. Ne, to niso tla, to je prostor, kamor se še dandanes lahko zapelje traktor, pa še kaj zraven. Včasih je bil to voz, takšen ali drugačen. Pa seno se je podajalo gor na senik. V hlev so pa od tukaj vodile stopnice. Jaz po njih, teta pa za mano. No, pa s sonca tako rekoč v temo, je lahko hud prehod. Vsaj za starejšo osebo. (Sedaj to že dobro vem.) Zadnji dve stopnici sem pa poskočila, ker bi me skoraj dohitela. Mina tudi, ker je mislila, da je na tleh. Kaj hujšega! Padla je in obležala. Starša sta bila nekje na polju ali pa v gozdu. Še dobro, da je z nami živela tudi njena sestra. Bila je redovnica, v prvi svetovni je celo na fronti skrbela za ranjence. Torej izkušnje je imela in poskrbela je tudi za Mino, ki so jo kasneje odpeljali v Ljubljano. Pa ne z avtobusom. Oče je naprosil avto (pa plačal tudi). Nazaj se je pa vrnila z roko v mavcu. Tako je oče poskrbel za svojo teto. Ali sem jaz zanj? NE! So pa njegove sestre in sestrična. Kdo bo pa zame? Morda v domu za ostarele. Me skrbi, pokojnina je premajhna za kaj takega! Za to pa nisem krivec jaz. Delala sem, o ja! In to kaj koristnega. Škode se pa ne sme delati, a ne? Kdo jo pa danes dela?

No, še nekaj o mojih podvigih v mladosti. Teta Johana (Ivana) je imela tako lepo pregrinjalo za čez posteljo. Belo, kvačkano, z resicami. Kaj lepšega še nisem videla. Teta Mina pa iz blaga, z navadno obrobo. Nič tistih čudovitih resic. Pa sem šla na pomoč. Škarje v roke in na delo! Sem jih naredila, resice, a le do polovice. Potem so me pa dobili. No ja, rit me je pekla – s posvetilom – škode se pa ne sme delati. Aja, škodo?! Samo polepšala bi ji pregrinjalo!

Potem se pa upam pritoževati, da hči dela neumnosti. Njeno otroštvo je bilo prekratko, da bi naredila vsaj polovico mojih! Upam pa, da jih ne bo delala v svojem najstništvu. Močno upam!! Jaz sem svoje »dala skoz« v otroštvu. Potem je bil pa čas le še za delo. Puberteta, pubertetne motnje? Ne vem.

Vse se spreminja. Še podnebje ni več, kar je bilo. V Frankovem naselju v Škofji Loki na primer na dimniku bloka gnezdiijo bele štorke, menda že peto leto. To je črno-bel ptič z rdečim kljunom in rdečimi nogami. Pa dolg vrat ima. (Da ni to pernata žirafa?) Te ptice so zelo navezane na svoje gnezdo, na svoj dom. Vanj se vračajo in ga vsako leto še malo popravijo oziroma dogradijo. Sčasoma se gnezdo veča, teža le-tega pa narašča. Upam, da se jim dimnik ne bo podrl in da štorke preživijo. Preživijo, če je dovolj hrane. Kaj pa lastna mati stori, če ni hrane? Najšibkejšo pomeče iz gnezda. Dobra, »prijazna« mati, ni kaj. Na nekaj me spomni. Najdite si to asociacijo. Jaz sem jo, a me hudo boli.

Pokojnine so nizke, življenje – preživetje – je drago, dela ni. Plače so, kakršne so, če sploh so. Mi gremo pa naprej. Do kam še? Bomo preživeli?

Lep dopust želim vsem tistim, ki ga bodo preživeli kar doma!

PIKNIK

SKUPINE DOMEL

Janez Šmid

»Janez, a bo letos kaj piknika? Mogoče ...! Kdaj? Ne vem!« so deževala taka in podobna vprašanja zadnji mesec pred dogodkom. Nekateri so že listali kataloge za termine počitnic, mi pa smo se še dogovarjali o datumu piknika za vse zaposlene v skupini Domel. Torej, kdaj? 7., 14., julij? Kdaj rezervirati športni park Rovn, da ne bo preveč zaposlenih že na zasluženem dopustu?

Z upravo smo dorekli datum 7.7.2012, od takrat naprej pa je čas neusmiljeno bežal. Vsi, ki smo bili vpeti v organizacijo, smo bili v stalni pripravljenosti, da poprimemo za vsako delo, ki ga nam hitri tempo priprave na piknik narekuje. V veliko pomoč so bili delavci iz proizvodnje, ki so nam priskočili na pomoč pri postavitvi prireditvenega šotora, saj se je napovedovalo neusmiljeno pripekajoče sonce.

V sklopu srečanja potekajo tudi športne aktivnosti, ki pa se pričnejo že teden pred našim skupnim druženjem. V soboto pred piknikom je potekalo tekmovanje v nogometu, odbojki na mivki in badmintonu. V tednu pred piknikom so bile izpeljana tekmovanja v naslednjih športnih disciplinah: tenisu, pikadu ter streljanju. Na dan prireditve pa je bil odigran nogomet za ženske, street ball, finale odbojke na mivki za moške ter tenis. Za nemoten potek tekmovanja so poskrbeli vodje posameznih disciplin ter »delilci pravice«, ki so svoje delo opravili kvalitetno.

Na sami prireditvi je bila ob 18. uri razglasitev rezultatov vseh športnih disciplin, ki so spremljale osrednjo prireditev. Pred razglasitvijo so zaplesale vse tri skupine, od najmlajših do najstarejših mažoret, iz Mažoretnega društva Železniki. Pokale in nagrade sta podelila direktorica ga. Jožica Rejec ter predsednik Sveta delavcev Aleksander Volf. Do pa bo vse dokumentirano tudi s fotografijami, pa je poskrbel Simon Lotrič.

Na koncu naj zapišem, da smo veseli prijetnih trenutkov, ki jih preživimo skupaj. Nasvidenje na pikniku 2013 v še večjem številu.

TENIS	Moški		Mesto	Ime in Priimek
	Ženske	1.	Mitja Egart	
		2.	Marko Čenčič	
		3.	Miroslav Olič	
		1.	Veronika Jakolič	
		2.	Daliborka Marčeta	
		3.	Majda Fajfar	

STRELJANJE	Mesto		Ime in Priimek
	Moški	1.	Jani Šuštar
		2.	Bojan Gaber
		3.	Aleksander Zupanc
	ženske	1.	Petra Dobravec
		2.	Alenka Kavčič
		3.	Tatjana Prevc

PIKADO	Mesto		Ime in Priimek
	Moški	1.	Aleksander Volf
		2.	Bojan Bekš
		3.	Renato Štenkler
	ženske	1.	Darja Strnad
		2.	Vika Demšar
		3.	Valerija Jenko

BADMINTON	Mesto		Ime in Priimek
	Moški	1.	Stojan Andreevski
		2.	Jaka Kavčič
		3.	Dragan Maksič
	ženske	1.	Darja Strnad
		2.	Irena Bertoncelj
		3.	Romana Lotrič

STREET BALL	Mesto		Ekipa
	Moški	1.	APEC
		2.	Tehtnica
		3.	Razvoj
	ženske	1.	Lisičke
		2.	Smrekice
		3.	Grmički

NOGOMET	Mesto		Ekipa
	Moški	1.	Dream Team
		2.	Orodjarna
		3.	Šularce
	ženske	1.	Lisičke
		2.	Smrekice
		3.	Grmički

ODBOJKA NA MIVKI	Mesto		Ekipa
	Moški	1.	Razvoj
		2.	Prodaja
		3.	Orodjarna
	ženske	1.	Prodaja 2
		2.	Prodaja 1
		3.	APEC

PROGRAM — MAKEDONIJA

DELA SVETA DELAVCEV

Aleksander Volf
predsednik SD

Vlogo osrednjega delavskega predstavništva v družbah je zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) namenil svetom delavcev in danes je nesporno, da so sveti delavcev integralni del sistema korporacijskega upravljanja v posameznih družbah. Že pred časom smo prišli do spoznanja, da se soupravljanje v praksi ne uresničuje kar samo od sebe, potreben je namreč močan interes zaposlenih in dobra organiziranost ter načrtna aktivnost vseh izvoljenih delavskih predstavništev v družbi. Dober in učinkovit svet delavcev mora delovati tako programirano in proaktivno (samoiniciativno), še posebej na področju zviševanja kakovosti delovnega življenja zaposlenih, kar pa seveda ni mogoče brez lastnega PROGRAMA DELA.

Danica Jelenc

Tudi letos smo bili člani našega uredniškega odbora povabljeni na nagradni izlet. Tokrat smo si pobleže ogledali znamenitosti Makedonije.

Z veseljem vam sporočam, da smo med prvimi sveti delavcev v slovenskem prostoru, ki nam je uspelo pripraviti in v nadaljevanju sprejeti program dela, kateri nas bo v nadaljevanju usmerjal k nalogam ki smo si jih zadali vse do izteka mandata.

Program dela obsega štiri glavne skupine nalog, in sicer:

- **TEKOČE NALOGE** (reaktivno področje delovanja),
- **NAČRTOVANE NALOGE** (proaktivno – samoiniciativno področje delovanja),
- **INTERNI ORGANIZACIJSKI NAČRT** in
- **FINANČNI NAČRT**

V skupino tekočih nalog smatramo vsako odzivanje sveta delavcev na informacije in predloge odločitev uprave in posloводства ter druga tekoča dogajanja v celotni skupini (iniciativa uprave in posloводства). Vključevanje v odločanje je reaktivno zlasti v primerih iz 89. do 98. člena ZSDU, ko ima svet delavcev pravico do obveščenosti, pravico do skupnega posvetovanja, pravico do soodločanja in pravico do začasnega zadržanja odločitve delodajalca. V teh primerih se pričakuje, da bo svet delavcev pravočasno reagiral z ustreznimi mnenji, stališči, pobudami, zahtevami in predlogi, ki naj bi zagotovili tudi upoštevanje interesov in potreb zaposlenih (izjema je le pravica »veta«).

Kot sem že navedel uvodoma, mora dober svet delavcev v družbi delovati predvsem »proaktivno«, kar pomeni, da mora samoiniciativno analizirati probleme, ugotavljati potrebe in interese zaposlenih, sprejemati stališča in dajati pobude, ki so v korist zaposlenih. To nenazadnje omogoča tudi določba druge alineje 87. člena ZSDU, ki svetu delavcev daje pristojnost, da predlaga ukrepe, ki so v korist zaposlenih. Skratka, dober svet delavcev mora biti v večini primerov sam (in ne uprava in posloводство) pobudnik skupnih posvetov, na katerih se obravnavajo različni problemi z vidika kakovosti dela in življenja v celotni skupini, ki še posebej zadevajo zaposlene. V tem primeru govorimo o načrtovanih nalogah.

Interni organizacijski načrt ni nujna, je pa vsekakor zelo priporočljiva sestavina programa dela sveta delavcev. V bistvu gre za načrt lastne notranje organizacije delovanja in različnih ukrepov za povečanje učinkovitosti sveta delavcev. To pa je tisto, kar večini svetov delavcev hudo manjka, kajti učinkovita interna organiziranost, urejenost materialnih in drugih pogojev dela ter uporaba ustreznih oblik in metod dela je brez dvoma temeljni pogoj za učinkovito delovanje sveta delavcev navzven.

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) ne zahteva, da bi moral svet delavcev kot pogoj za pridobitev ustreznih sredstev s strani delodajalca pripraviti tudi svoj finančni načrt. Sredstva za delovanje sveta delavcev (razen »nujnih stroškov« po 1. odstavku 65. člena ZSDU, ki jih mora delodajalec zagotoviti neposredno na podlagi zakona) se dogovorijo s participacijskim dogovorom, bodisi po kriteriju iz 2. odstavka 65. člena ZSDU (50 % povprečne plače na člana sveta delavcev mesečno), bodisi v fiksnem znesku na podlagi 3. odstavka 65. člena ZSDU. Kljub temu pa je priporočljivo, da poskuša svet delavcev svoj program dela tudi finančno ovrednotiti. Če drugega ne zato, da ugotovi ali bodo s participacijskim dogovorom zagotovljena sredstva zadostovala za realizacijo predvidenih aktivnosti, ali pa se bo treba z upravo dogovarjati za morebitna dodatna sredstva.

Za konec še misel.

»Model soupravljanja človeških virov je model prihodnosti, ki temelji na partnerstvu z zaposlenimi.«

(Niko Mejaš, psiholog, direktor O.K. Consulting d.o.o., Ljubljana)

PROGRAM DELA sveta delavcev si lahko v celoti z vso vsebino ogledate na oglasni deski intraneta ali na naši spletni strani intraneta – svet delavcev.

domel
SVET DELAVCEV
1000 Ljubljana, Cesta 1000
t: 01 42 11 11 11

PROGRAM DELA

SVETA DELAVCEV
SKUPINE DOMEL

obdobje 2012-2014

Priloga: Aleksander Volf, predsednik sveta delavcev
Zalozila: 2012

Naslovnica »Programa dela«

Ob taki priliki se seveda spodobi, da se potrudimo in napišemo potopis. Vsi smo se zanašali, da bo tudi letos to delo opravila Marija, saj ji pisanje takih člankov gre čudovito od rok, a je žal tik pred odhodom zbolela, tako da se izleta ni mogla udeležiti.

»Kaj pa sedaj?« smo se spraševali že pred odhodom.

»Ja nič, nekaj bo treba napisati,« sem si rekla, vzela svinčnik v roke in nastalo je tole, kar lahko v nadaljevanju preberete.

Udeleženci izleta pred kipom Aleksandra Velikega

panorama Skopja

Kamni most

Bil je lep sončen četrtek (po dolgem času smo spet ugledali sonce), ko smo se sredi dopoldneva začeli zbirati po avtobusnih postajah od Železnikov do Škofje Loke. Avtobus nas je namreč odpeljal na brniško letališče, kjer smo se vkrcali na letalo za Skopje. Tokrat sem imela srečo, ker sem dobila sedež pri oknu, saj sem lahko nemoteno opazovala svet iz ptičje perspektive. Prav zanimivo je opazovati svet pod sabo – veliko parkirišče, kjer parkirani avtomobili dajejo vtis vžigalčnih škatlic, pa športni park Stožice s svojo prepoznavno obliko ... Res, zanimiva in raznolika je ta naša Slovenija. Virtualni zemljevid v letalu je nazorno kazal, kje se trenutno nahaja naše letalo. Kot bi mignil, smo preleteli Zagreb, pa Sarajevo ... Pod sabo smo lahko opazovali zdaj snežno bele oblake, zdaj rahle meglice, pa spet pokrajino s hribi in dolinami in že nas je glas stvardese opozoril, da moramo pripeti varnostne pasove, kar pomeni, da začenjamo s pristajanjem na skopsko letališče. Za lep pristanek je bil pilot nagrajen z aplavzom, mi pa smo polni pričakovanj odšli novim dogodivščinam naproti.

Pred letališko zgradbo nas je že čakal avtobus, v katerem je bila tudi lokalna vodička, ki nas je vse tri dni spremljala. Za dobrodošlico nam je postregla z ratlukom in masitko, ki je kar takoj pripomogla k dobremu vzdušju v avtobusu. Pot do glavnega mesta Skopja je bila kratka in v tem času nam je vodička na kratko predstavila glavne značilnosti Makedonije. V tej državi na dobrih 25.000 km² živi nekaj več kot 2 milijona prebivalcev, od tega več kot ena četrtnina prav v Skopju. Prva znamenitost, ki smo si jo ogledali, je bila trdnjava Kale, ki pravi, da je Skopje res zgodovinsko mesto, saj so na tem mestu našli neolitske naselbine (4000 let pr. n. št.). S hriba nad trdnjavo se oči turistov spočijejo ob prečudovitem razgledu na Skopje. Star in nov del mesta loči reka Vardar.

Še preden nam je uspelo priti do cerkve sv. Spasa, so nas začele priganjati prve dežne kaplje. V tej cerkvi je grobnica makedonskega revolucionarja

Goce Delčeva. Pokazali so nam tudi prekrasen ikonostas, ki so ga pred davnimi leti izdelali domači umetniki. Dež nam je še kar naprej nagajal, zato smo bili prisiljeni, da smo streho poiskali v bližnji gostilni, kjer se je prilegel vrček makedonskega piva. Končno se nas je usmilil tudi dež in naše pohajkovanje po mestu se je nadaljevalo. Sprehodili smo se po Stari čaršiji, preko kamnitega mostu nas je pot pripeljala na Glavni trg. Tam se nismo mogli načuditi novo postavljenemu kipu Aleksandra Velikega, ki ga obkroža zanimiv vodnjak. Na sploh je vzdolž celotnega trga moč opaziti

Manastirska cerkev

Notranjost cerkve sv. Spasa katero krasí Ikonostas

Skopsko letališče Aleksandra Velikega

Makedonske specialitete

ogromno velikih kipov, ki ponazarjajo različne zgodovinske osebnosti, ki so zaznamovale Makedonijo. Pot nas je vodila še mimo rojstne hiše matere Tereze. S tem je bil ogled Skopja zaključen. Sedaj nas je čakala dolga vožnja proti jugu Makedonije v mesto Struga, ki leži ob Ohridskem jezeru. Nekoliko utrujeni in lačni smo v hotel prispeli v poznih večernih urah.

Žal naslednji dan ni bil ravno radodaren s sončnimi žarki, kljub temu pa nam je vreme dovolilo, da smo si lahko v miru ogledali glavne znamenitosti Ohrida. S svojimi ozkimi uličicami in visokimi kamnitimi zgradbami je to mestece name naredilo globok vtis. Ko smo se povzpeli na vzpetino nad samim mestom, smo šele dojeli, da je Ohridsko jezero res veliko. O pravi velikosti jezera smo se prepričali na ladjici, ki nas je iz Ohrida popeljala

Bitola

Čas za razgled po jezeru

na drug konec jezera do Svetega Nauma. Kar debela ura je minila, da smo prepluli 30 kilometrov dolgo pot z enega konca jezera na drugega. Vsi prepihani in premraženi smo zapuščali ladjo in hudo prav je prišel lažji vzpon na vzpetino, kjer so nas pred vhodom v manastirsko cerkev pozdravili pavi s svojim prečudovitim perjem. Po krajšem ogledu nas je v restavraciji tik ob pristanišču čakalo kosilo s pravimi makedonskimi specialitetami. Za še boljše vzdušje so poskrbeli lokalni godci, ki so se silno potrudili in poleg značilnih makedonskih pesmi zaigrali tudi nekaj slovenskih. Povratak na Ohrid je minil v nekoliko lepšem vremenu, saj so nas razvajali celo redki sončni žarki.

Ker se iz Ohrida skoraj ne smeš vrniti, ne da bi kupil ohridske bisere, smo se razkropili po trgovinah in iskali primerne odpustke za domov. Proti večeru smo se vrnili v hotel, pred večerjo nas je čakal še ogled vasice Vevčani. Kljub dežnim kapljam, ki so nas spremljale po poti, smo se sprehodili še do Vevčanskih izvorov. Kljub mraku, ki je že padal na vasico, nismo spregledali lepote, ki jo je na tem mestu ustvarila narava.

Domačini so še enkrat dokazali, kako dobri gostitelji so. Ob okusni domači večerji in živi glasbi je še za bolj prijetno vzdušje poskrbela Irena, ki je naslednji dan praznovala rojstni dan.

mošeja

Vasica Vevčani

Tudi naslednji dan vreme ni in ni hotelo držati z nami. Načrtovana vožnja preko narodnega parka Galičica je zaradi nizke oblačnosti odpadla, kljub temu pa smo po nekoliko nenačrtovanih postankih prispeli do vasice Brajčino. Nismo se mogli načuditi, kako preprosto živijo ljudje tod okoli. Vožnja do Bitole je po ovinkasti cesti ponujala poglede na okoliške hribe in doline. Prva stvar, ki smo si jo ogledali v Bitoli, je bila Heraclea Lyncestis. Ker dež ni hotel pojenjati, smo si te zgodovinske ostanke ogledali bolj kot ne od daleč. Tudi samo mesto Bitola smo si ogledalo bolj površno, saj so pravi pogled na znamenitosti zastirali naši dežniki.

Vevčanski izviri

Zvečer smo se prepričali, da se tudi v Makedoniji ukvarjajo s kmečkim turizmom. V vasi Dihovo smo obiskali domačijo, kjer smo poskušali hrano, ki jo pridelajo sami. Gospodar nam je razkazal tudi hišo. Posebnost je prav gotovo njihovo pohištvo, saj ga je gospodar naredil sam, v celoti je narejen iz naravnih materialov.

Tokrat je bil naš hotel v centru Bitole, zato smo imeli priložnost, da začutimo še nočni utrip tega – po velikosti drugega makedonskega mesta. Nikakor se nisem mogla načuditi, da je bilo na ulici toliko mladine oz.

Največja makedonska Vinarna Tikveš

Heraclea Lyncestis

otrok, ki bi jim ne dala več kot 12, 13 let. Moški del naše odprave ni mogel spregledati dolgonogih mladenk v mini krilih, ki so se vsaka na svoj način trudile s hojo v čevljih z ekstremno visokimi petami.

Prav po tiho smo se spraševali, kako bomo lahko zaspali v takem hrupu, ki je prihajal z ulice (spremljali so tekmovanje za pesem Evrovizije). Na naše presenečenje se je ob enih ponoči vse umirilo. Šele ob jutranji zarji nas je prebudil glas iz mošeje, ki je klical k molitvi.

Jutro se je začelo, vsaj kar se vremena tiče, za spoznanje bolj obetavno kot prejšnje. Pridno smo se vkrcali na avtobus, ki nas je peljal mimo vinogradov, nasadov jabolk in breskev, mimo tobačnih polj, dokler nismo dospeli do Tikveša. Tu so nam pokazali še največjo makedonsko vinarno in nam ob dobri hrani (te je bilo v teh dneh kar malo preveč) pripravili še degustacijo njihovih vin. S tem se je končal naš zadnji ogled. Sledila je le še vožnja do letališča in že smo se znašli visoko nad oblaki. Bolj kot smo se bližali Sloveniji, bolj redki oblaki so bili. Po pristanku na Brniku se je naše tridnevno potovanje zaključilo. Polni lepih vtisov (pa tudi raztegnjenih želodcev) smo zapustili letališče in se vrnili vsak v svoj svet ...

Na koncu naj se v imenu vseh udeležencev izleta še enkrat zahvalim upravi, ki ceni naš trud in nam je omogočila ta prečudovit izlet. Hkrati pa hvala tudi vsem udeležencem izleta za dobro družbo in sproščeno vzdušje, česar na takih izletih ne sme manjkati.

Degustacija makedonskih vin

MATJAŽEVE

DOGODIVŠČINE Z IZJEMNO EKIPO NA DIRKI OKOLI SLOVENIJE

Matjaž Torkar

Pravijo, da gre osel dvakrat na led, jaz pa drugič na DOS RAS EXTREME 2012. Marsikdo ve, kakšna vrsta tekmovanja je to, za tiste, ki pa tega ne vedo, pa naj povem, da gre za ultramaratonsko dirko okoli Slovenije v roku 68 ur. Kaj točno potrebuješ? Najprej dobro ekipo, kajti brez te lahko ostaneš doma, kolo po CPP, prevozno sredstvo za ekipo (pa ne kripo) ter denar, ki si ga poskušaš pridobiti prek sponzorjev.

Do starta sem opravil okoli 3500 km ne glede na vremenske pogoje, kar mi je na tekmi pomagalo prebroditi določene razmere. Z izbiro ekipe ni bilo težav, le hitro nas je bilo preveč. Vodja ekipe je bil **TOMAŽ HABJAN**, pomočnik **FILIP STARIČ**, montaža avtoelektrike **MATEJ PUSTOVRH**, voznik **JAN KOBLAR** (vsi našeti iz Domela), fizioterapevt **NACE GARTNER**, zdravniška oskrba **JERNEJ ARH** ter lastnik avtodoma **MATJAŽ OMAN** in voznik **DAVID BRADAČ**. Žal pa je tik pred zdajci odpovedal udeležbo Domen Vrhunc.

Dneve pred startom sem izbral za aktivni počitek in pripravo opreme za tekmo. Ekipo je uredila vse potrebne dokumente, mi pridobila sponzorje, sploh Tomaž Habjan.

Iz startne rampe sem se pognal ob 8:00 zvečer v soju reflektorjev in ob množici gledalcev. Prva etapa je bila pretežno ravninska (103,9km), z nekaj strmimi klanci. Ob trasi se je kar trlo ljudi, sploh na vzponih. Prvo etapo smo zvozili s povprečno 32km/h, je pa res, da so nam obesili še 15min kazni, ker naj bi prevozili rdečo luč. Pred Izolo smo naredili majhen postanek za masažo in že smo bili na črnokalskem klanecu. Na levo se vidijo obrisi Kopra, ki pa hitro zginejo. Mimo Lipice, pa do Branika, kjer je konec druge etape. Tretja etapa je že bolj zahtevna, predvsem zaradi dolžine in klanca na Predmejo. Pred klanecem sem nekaj rogovilil za 15-minutni postanek, pa me je ekipa hitro postavila na trdna tla oziroma na kolo. Po kilometru vzpona smo

Počitek v Karnniku

skenili na napačni odsek, saj je bila oznaka na cestišču za to smer. Se je že en norca delal. »K ga b dobu, se pa neb.« Tako smo izgubili 10 minut. Ostali del klanca smo odpeljali z odliko, kar pa ne velja za tekmovalca pred nami. Ta se je lepo naslonil na kombi in se peljal. Ko so nas opazili, so se ustavili. Tik pred vrhom me spet prehitel, pa ne da bi jaz nazaj gonil. Spust do Idrije sem odpeljal »z bremzami«, da se razumemo. Do Mosta na Soči sem non-stop zehal, za kar lahko krivim »našga tamalga«, ki mi ponoči kvari spanje. Tik pred začetkom klanca na Vršič »sem vase vrgu enga rdečga bika« in klanec je postal znosnejši.

Na naš najvišji gorski prelaz sem pripeljal brez večjih težav, ne glede na to, da je »sonce nažigal kot pr norcih«. Člani ekipe so me non-stop glasno spodbujali in precej klanca tekli ob meni. Malce pod vrhom sem dohitel Francija Horvata, izkušenega »mačka«, s katerim sva odpeljala do vrha Vršiča. Tu so nas pričakali domači, ki se jim najlepše zahvaljujem. Malce sem se ogrnil z eno »deko« in že je sledil spust v Kranjsko Goro. »Glej ga šmenta«, Štefan iz Domela me je prišel spodbujati. Kakšna čast! Izmenjali smo si par besed in ves vesel sem prikolesaril na Jesenice, kjer nas je čakala druga izmena ekipe. Filip, Marko Matjaž, David in Matej »so me hitro popedenali, dohtar mi vzame kri« in odredi 1 uro počitka, vsebina sladkorja v krvi je bila sumljivo nizka, tako da sem dobil infuzijo. Zato pa le jejte in pijte. Do Karnika sem se nekako pobiral, malce sem spet jedel, dnevna temperatura je precej padla. Iz Šoštanja smo se dvignili na Sleme, od tod pa skozi Črno na Koroškem, Dravograd, ves čas ob Dravi. Člani ekipe so mi glasno vrteli »muzko, da ja neb mislu na spane«. Jaz sem pa kinkal na kolesu, vozil enkrat malce v levo, drugič pa v desno. Sam nisem imel tega občutka, ekipa pa je to bolje videla. Prisilni počitek Power Sleep 15 minut ni kaj prida koristil, zato mi naložijo eno uro počitka. Kaj bi se kregal. Takoj sem bil zato, hitro se uležem, pa me že rukajo, da moram na kolo. »Tud prov, malce se pretegnem, več se bom pa še na koles.« si mislim. Kaj kmalu pridem v prave obrate, ekipa je zadovoljna in štajerska prestolnica Maribor nas pozdravi. Opazim znan obraz iz službe, domačin Herman Lampert nas je prišel pogledat in spodbujati. Nace naredi masažo, malce pojem, naredimo nekaj slik, ter se poslovimo.

Za nami je polovica poti, prihajajo pa »prekmurske ravnice« z dvoštevilčno procentnimi klanci, enkrat dol, pa spet gor. Ker pa sva jih s Tomažem Habjanom prej »pregonila«, sem tokrat precej lažje dihal. V Moravskih Toplicah mi medicinska oskrba sanira vedno bolj boleč vrat in podvožje (samo ne tistega na kolesu, da se razumemo). Prične močno pihati, s severa prihaja deževna fronta, očitno se ji ne bomo izognili. Gremo kar z njo in kaj kmalu me pere kot v pralnem stroju. Ekipo me oblači, slači, počutim se kot dojenček. Smo pa zato na 917 km. Halo, Šmarje pri Jelšah! Nekaj tekmovalcev je že odstopilo, nekaj jih še bo, mi ne smemo »prmejduš nazaj«. Čez Kozje se ulije, kot

Ekipo me oblači v obdobju dežja

da pol leta ne bi deževalo, skozi »cvikarje« komaj kaj vidim, zato jih dam dol. Na vrhu me počakata Matjaž Oman in David Bradač s specialiteto »govejo juhko«. Ne vem, če sem bil že kdaj tako vesel te tako imenovane »kravje vode«. Ker nisem ne vem kakšen specialist za spuste, so mi od zadaj žvižgali, da lahko spustim. »Fantje, enkrat sem že usmodu, tokrat po pameti,« si mislim pri sebi in kilometri res gredo počasi. Hvala tudi tistemu, ki nas je spremljal od zgoraj. Krško, nič novega – lije. Podpišemo se pod 9. Etapo. Še tri, pa smo na konju. Še raj v Postoini.

V Brežicah zaslužen počitek, takoj zaspim. Baterije sem si precej »nafilak« in odrinemo Črnomlju naproti. Še prej smo zgrešili eno križišče in nekaj časa je šlo po zlu, samo ne veliko, saj so me po posvetu s sodnikom dirke odpeljali do kraja napačnega odcepa. Gremo dalje, nekam čudno hladno postaja, ampak jaz gonom dalje. Iz Novega mesta na Vahto kar teče od mene. Tomaž me spodbuja, lepi noge s folijo, ampak ne pomača.

kaj dosti. Nekje na pol poti med Črnomljem in Kočevjem dokončno prezebem. Slečejo me do »nazga« me ovijejo z aluminijasto folijo in me ogrevajo. Tako delajo alpinisti. Dohtar vidi, da ima trup normalno temperaturo, noge in roke pa so hladne, zato mi ogrevajo le-te. Kaj kmalu sem spet med živimi, pa ne da se bi z onimi kaj spogledoval. Do Nove vasi še zadnji klanci, potem pa spust do Planine. Tu me prehitijo še trije tekmovalci. Če me vrat in »podvozje« ne bi motila, bi se jih skušal otresti. Avtomobili ob progi in na cesti glasno hupajo, tokrat ne zaradi prepočasne vožnje. Mimo kasarne in celoten klanec do cilja se peljem na »štangi«, saj glave ne morem dvigniti na sedežu. V cilju me stiskajo, prijemajo kot kakšno vrečo, zaradi slabega vremena so nas nastanili v klet. To bomo spremenili. Ekipa, vam pa ena velika hvala za ves trud, ki ste ga vložili. Sedaj me čaka biomehansko testiranje za univerzo iz Ajdovščine, zato toliko za enkrat. No, več pa po celotni montaži DVD-ja. Pa lahko noč.

HRBTU

PRIJAZEN ŽIVLJENJSKI SLOG

Janja Kozjek

Najrazličnejše študije po svetu in Evropi povedo, da so za hrbtenico primerni: pisalni stol, vzmetnice, razne letvice, ergonomski pripomočki ... itd. Niti ena študija pa ni dokazala, da navedeno odpravlja bolečine v hrbtu. Samega vzroka, kot sta nezadostno gibanje in preveliko stresa, pa se ne lotevajo. Edina pot je v ukrepanju, to je aktivnem gibanju v boju proti bolečinam! Gotovo ste že slišali za priporočilo, da si za dolgo trajajoče sedenje namesto pisarniškega stola nabavimo velikansko napihljivo žogo. Nestabilnost žoge naj bi namreč omogočila bolj dinamično sedenje. Dejstvo pa je, da celo tisti z zdravim hrbtom ne morejo dlje časa sedeti na žogi, saj je sedenje, ki traja predolgo, naporno in obremenjujoče. Zato je smiselno, da z žogo zamenjamo stol le za nekaj časa. Težava ni v stolu, ampak je v tem, da so mišice zaradi stalnega sedenja in slabe prekrvavitve s kisikom premalo obremenjene. Poleg tega si tudi ne znamo pravilno naravnati stola in telo je prisiljeno v nenaravno držo, kar vodi v zateglost in zakrčenost mišic. Namesto da imamo drag pisarniški stol, raje vsakih 30 minut vstanimo (kjer je to možno), se malo sprehodimo, telefonirajmo stoje, naredimo nekaj vratnih vaj in predklonov ... Vsakih 20 minut tudi spremenimo položaj sedenja, če moramo sedeti, se pretegnimo, zasučimo zgornji del telesa in od časa do časa sklonimo telo v pasu naprej.

KAKO NASTANEJO BOLEČINE V HRBTU?

Raziskave kažejo, da je več kot 80 odstotkov bolečin v hrbtu posledica vzrokov, povezanih z mišicami. Utrujene mišice dobro poznajo športniki (preveč mlečne kisline ob intenzivnih obremenitvah). Vendar se mišice ne zakisajo samo ob obremenitvah, ampak tudi če ure in ure presedimo za računalnikom, na kavču ... Če se ne obnašamo do hrbta prijazno, je zaradi slabe oskrbe s kisikom prizadet cel hrbet in 60 bilijonov telesnih celic. Primer, ki kaže na to, je dolgotrajna vožnja z avtom, ki ima za posledico, da iz avta stopimo »polomljeni« in s hudimi bolečinami v križu. Hrbet ni dobil kisika, zato mišice postanejo ohlapne in če celice v njih ne dobijo kisika, propadejo. Možgani si zaradi tega ne znajo več pomagati in se odzovejo z bolečinami kot z znanilcem, da naše celice potrebujejo kisik, ki ga dobijo samo z gibanjem.

Če nas nenadoma »useka v križu«, se največkrat komaj vzravnamo. Nenadne ostre bolečine v križu ali ledjih pogosto pripisujemo zdrsu medvretenčne ploščice in pritisku živca. Dejansko pa te bolečine skoraj vedno nastanejo zaradi prenapetih in zakrčenih mišic. Težave lahko povzročita tudi prepih in mraz. Strokovni izraz za usek v spodnjem delu hrbta je lumbago.

Največji živec v telesu je bedrni ali išiasni živec in izstopa iz hrbtenjače v predelu križa ter oživčuje nogo. Odzove se pri motnjah 5. ledvenega in 1. križnega vretenca.

Težavo povzročajo tudi ohlapne vezi, ki vežejo hrbtenična vretenca. Šest različnih sistemov vezi skrbi, da ostane hrbtenica stabilna in napeta. Vezi so varnostni pasovi naše hrbtenice, zato jih moramo negovati z gibalnimi vajami, sicer se razvlečejo kot stara elastika in nikoli več se ne povrnejo v prvotno stanje. Ohlapnim vezem pomagata samo gibanje in razgibavanje. Zato je pomembno, da se še zdravi lotimo gibalnih vaj, ki pomagajo preprečiti poškodbe. Za preprečevanje in pomoč imamo tudi v knjižnici knjigo »Nova vadba za zdrav hrbet«, ki si jo lahko izposodite, ali pa preberete tudi virtualno preko e-knjižnice pod opisom knjige.

Z nekaj koraki do pravilne drže

V današnjem času vse več časa preživimo sede. Pri tem je pomembno, da se dobro počutimo, kar omogoča večjo delovno učinkovitost. Pri delu moramo zato poskrbeti tudi za varovanje zdravja, saj smo vse bolj izpostavljeni negativnim učinkom dolgotrajnega sedenja.

Zdravo delo pri sedečem delu je močno povezano z ergonomijo tj. s prilagajanjem dela in opreme dela delavcu in njegovim zmogljivostim, sicer hitro pri tem trpijo hrbtenica, lopatice, ramena, zapestje in še kaj. Tako s številnimi pripomočki preprečimo negativne posledice.

Kako z nekaj koraki poskrbimo za pravilno držo?

1. Telesne vaje na delovnem mestu na najboljši način pripomorejo k pravilni drži med delovnim procesom. Vsake toliko časa si vzemimo minuto, vstanimo, pretegnimo roke in noge, globoko vdihnimo, zavrtimo glavo v levo in desno. To naj postane rutina. Ker pa radi na to pozabimo, si poleg računalnika nalepimo listek, ki nas bo opomnil na obvezni »stretching«.
2. Če po malem že čutimo bolečine v hrbtenici, si v pisarni ali doma omislimo žogo za sedenje (t.i. gimnastična žoga ali joga žoga). Na njej ravno tako lahko malce potelovadimo in poskrbimo za dinamično sedenje.
3. Bolj kot žoga bo učinkovit kakovosten pisarniški stol. Pomembno je, da ima ergonomsko oblikovano hrbtnišče (po možnosti zračno), nastavljlivo višino in naslonjala za roke.

Raztezne vaje, ki jih naredite 3 x dnevno po 10 x

4. Pod pisarniško mizo si namestimo podnožnik. Podnožnik kombinira podporo križa in stopal. Tako bomo sprostili pritisk na spodnji del svojega hrbta.

5. Ali ima lahko tudi računalniška miška vpliv na naše počutje? Seveda! Vsaka miška ni primerna za vsako dlan. Če bomo uporabljali preveliko miško, bomo kmalu začutili boleč ali pekoč občutek v lopatici, rami, zapestju itd. Zato si izberimo pravo velikost in ergonomsko obliko miške. Ne pozabimo, da miško nekateri uporabljajo dnevno tudi osem ur in več.

6. Poleg skrbno izbrane računalniške miške lahko pozornost usmerimo tudi na podlogo za miško. Veliko uporabnikov ob uporabi podloge z gelom ne tarna več o bolečini ali mravljinčih v roki.

Spreminjanje položaja in aktivno gibanje za delovno mizo pozitivno vplivata na naše počutje in povečujeta delovno sposobnost. Sedenje mora postati dinamično in nikakor ne sme biti statično. Na vsake toliko časa si privoščimo tudi (terapevtsko) masažo. Hrbtenica nam bo hvaležna, če bomo svoj prosti čas preživeli tudi bolj aktivno – sprehod ali lahkoten tek, na koncu pa nekaj vaj za razgibanje.

PRAVILNO DVIGOVANJE BREMEN

Pravilne tehnike dvigovanja in prenašanja bremen

- **Pomislite, preden dvignete – načrtujte dvigovanje:** Ali je mogoče uporabiti pripomočke? Kam boste predmet postavili? Boste potrebovali pomoč? Odstranite vse potencialne ovire in ostanke embalaže. Za dolgotrajnejše prenašanje bremena načrtujte počitek na pol poti in kraj, kamor boste predmet lahko začasno odložili.
- **Breme nosite blizu pasu.** Med dvigovanjem imejte breme čim bližje telesu in najtežji del ob sebi.
- **Zavzemite stabilen položaj.** Noge imejte nekoliko narazen in eno rahlo naprej (ob predmetu), da pri dvigu lažje obdržite ravnotežje. Ne nosite tesnih oblek ali neprimerne obutve.
- **Poskrbite za dober prijem.** Kadar je mogoče, objemite predmet in ga pritisnite čim bližje k telesu.
- **Pazite na držo.** Ob začetku dviga je bolje, da samo rahlo ukrivate hrbet, boke in kolena, kot pa da hrbet ukrivate v celoti ali popolnoma počepnete.
- **Ne upogibajte hrbta** ob dvigu bolj kot v začetnem položaju. Do tega lahko pride, če noge iztegnete, še preden dvignete breme.
- **Izogibajte se obračanju hrbta** ali nagibanju

v stran. Ramena naj bodo v vodoravnem položaju in obrnjena v isto smer kot boki. Obračajte se s premikanjem nog in ne z rotacijo hrbta.

- **Med prenašanjem držite glavo pokonci.** Ko stojite z bremenom, glejte predse in ne navzdol.
- **Premikajte se enakomerno.** Breme ne smete suvati ali sunkovito premikati, saj boste tako težje obdržali nadzor in povečali možnost poškodb.
- **Ne dvigujte in ne prestavljajte bremen,** ki so prezahtevna. Velika razlika je med tem, koliko lahko dvignete in koliko lahko varno dvignete.
- **Najprej odložite, potem namestite.** Če mora biti breme natančno nameščeno, ga najprej odložite, potem pa ga postavite v pravi položaj.
- **Pri uporabi vozičkov in pomagala** za premeščanje bremena je bolj priporočljivo potiskanje bremena pred sabo kot vlečenje.

Preden dvignete breme, morate za to delo narediti načrt in se nanj pripraviti. Prepričajte se, da veste, kam greste, da v prostoru, v katerem se gibate, ni ovir, breme dobro držite, da vaše roke ali breme in morebitni ročaji niso spolzki; če breme dvigujete skupaj s sodelavcem, se morata najprej podrobno dogovoriti, kako bosta nalogo izvedla.

Pri dvigovanju bremen morate uporabljati naslednjo tehniko:

- z nogami zaobjemite breme in se sklonite čezeno (če to ni izvedljivo, se skušajte bremenu čim bolj približati);
- pri dvigovanju uporabite mišice nog;
- zravajte hrbet;
- povlecite breme čim bližje telesu;
- dvignite in nesite breme s stegnenjimi, navzdol obrnjenimi rokami.

Potiskanje in vlečenje

Pomembno je, da:

- potiskate in vlečete z lastno težo telesa;
- se pri potiskanju nagnete naprej, pri vlečenju pa nazaj;
- vam na tleh ne drsi, da se lahko nagnete naprej/nazaj;
- se izogibate upogibanju in ukrivljanju hrbtenice;
- imajo naprave za premeščanje ročaje/držaje, da lahko uporabite silo;
- je ročaj na sredini med ramo in pasom, tako da lahko potisnete/povlečete v ugodnem, nevtralnem položaju;
- so naprave za premeščanje dobro vzdrževane, tako da so kolesa ustrezno velika in da se neovirano vrtijo;
- so tla trda, ravna in čista.

Nepravilno: Roki sta iztegnjeni, hrbtenica skoraj prepognjena

Pravilno: Roke, kolena in kolki so upognjeni, kar vse zmanjšuje hrbtenično krivino

Nepravilno: Noge so iztegnjene, hrbtenica upognjena.

Pravilno: Kolena so upognjena, hrbet rahlo udrt, le za spoznanje upognjen.

Nepravilno: Noge so skoraj zravane, hrbtenica upognjena.

Pravilno: Kolena so upognjena, hrbet ostane v naravni drži.

X

✓

Vir in slike:

Nova vadba za zdrav hrbet: kako se hitro znebimo bolečin / prof. dr. Ingo Froböse, prevedla Marjana Samide, Mladinska knjiga; Ljubljana 2011

Stane Koprivnikar

»Že za več dni naprej sem vedel, kaj bom delal. Precej časa sem posvetil varstvu dveh vnukov. Že veliko let pred tem sem izkoristil vsako priliko za obisk gora. Z različnimi planinskimi društvi sem obiskoval hribe skoraj vsak teden, tudi pozimi. To so izredno prijetna srečanja z drugimi pohodniki. To počnem še sedaj, vendar izbiram lažje ture. Učim se angleški jezik, ukvarjam se z zgodovino, obiskujem tečaj računalništva, ukvarjam se z digitalno fotografijo,« nam je zaupal ob priložnostnem obisku g. Koprivnikar Stane, upokojenec in naš bivši sodelavec, ki je vrsto let vodil oddelek marketing v Iskri široka potrošnja. Zaposili smo ga za sodelovanje, to je za prispevek v našem dvomesečniku Mozaik. Na našo prošnjo se je z veseljem odzval in pripravil zanimiv članek, ki razkriva dogodke in obuja stare spomine na čase, ko smo delovali pod okriljem takratne Iskre.

vse ga zanima...

Po končani elektrotehnični srednji šoli sem se zaposlil v Inštitutu za Elektrovezve v Ljubljani, in sicer v Laboratoriju za usmerniške naprave, transformatorje in magnetne stabilizatorje. Naprave smo razvijali in izdelovali za potrebe Iskrinih tovarn, kot tudi za zunanje naročnike. V tistih časih smo za usmernike uporabljali selenske usmernike in elektronike, kasneje pa germanijeve – silicijeve diode. Izdelovali smo magnetne stabilizatorje za potrebe individualnih potrošnikov, predvsem za TV sprejemnike, kot tudi za industrijo. Stabilizatorji so bili namenjeni stabiliziranju električne napetosti, saj je ta zaradi premajhnih energetskih zmogljivosti (elektrarn) zelo nihala in zato električne naprave niso mogle normalno delovati. TV program brez stabilizatorja sploh ni bilo mogoče vedno spremljati.

Kot raziskovalec usmerniških naprav sem delal približno 14 let. Večkrat pa sem razmišljal o tržišču. Zanimale so me potrebe trga (potrošnikov) po izdelkih široke potrošnje, kajti tržišče je vse bolj iskalo take izdelke. Uvoza ni bilo dovolj in domače tovarne bi lahko marsikaj proizvajale. Vedel sem, da so za ugotavljanje potreb potrebne tržne raziskave. Odločil sem se, da si pridobim še

ustrezno ekonomsko znanje. Opravi sem študij na Visoki ekonomsko-komercialni šole v Mariboru.

Najprej sem se zaposlil v firmi Slovenija avto kot komercialist v prodaji (in nabavi) elektropotrošniškega materiala, po nekaj letih pa sem se vrnil v Iskro na mesto vodje prodaje avtoelektričnih izdelkov za jugoslovanski trg. Povedati moram, da me je nazaj v Iskro povabil moj nekdanji sodelavec na Inštitutu za Elektrovezve in takratni direktor prodaje izdelkov široke potrošnje.

Po nekaj letih dela v prodaji Avtoelektrike Iskra in potem ko je bila formirana delovna organizacija »Iskra široka potrošnja«, sem prevzel ustanavljanje in vodenje sektorja marketing. Ta sektor je združeval naslednje aktivnosti:

- organizacijo sejmov doma in v tujini,
- ekonomsko propagando,
- raziskavo tržišča,
- izdelavo in distribucijo komercialno-tehničnih publikacij,
- pospeševanje prodaje s posebnim poudarkom na izobraževanju prodajnega osebja na področju jugoslovanskega tržišča (psihologija prodaje).

Te aktivnosti so bile izredno pomembne za uspešnost prodaje.

Sejmi

Na sejmih smo predstavljali celoten program prodaje, s posebnim poudarkom na novih proizvodih. Pomembno je bilo prikazati uporabne lastnosti izdelkov. Zato smo to obiskovalcem sejmov in vabljenim predstavnikom trgovske mreže demonstrirali. To je bilo zlasti pomembno pri aparatih z več uporabnimi lastnostmi, kot so bili aparati za mehansko obdelavo hrane (multiquick, multipractik).

Ekonomska propaganda

Pri ekonomski propagandi je bilo zelo pomembno izbrati ciljno skupino, za katero smo pripravili propagandna sporočila. Propagandna gesla, izbiro medijev smo pripravljali večkrat s propagandisti - psihologi v marketinški službi združenega podjetja Iskra.

Spominjam se nekaterih propagandnih sporočil, ki so bila izredno učinkovita pri

prodaji sesalnikov:

- »Spravite prah v sesalnike Iskra.«
- »1000 W v boju s prahom«

Pred začetkom kooperacije s tujimi firmami (AEG, EPH) je imela Iskra cca. 4-odstotni tržni delež pri prodaji na jugoslovanskem trgu (angleški Hoover – kamor smo prodajali kondenzator tovarne Semič), po nekaj letih intenzivne obdelave tržišča pa že nad 80-odstotni.

Raziskava tržišča

Treba je vedeti, kaj tržišče potrebuje. Treba je vprašati potrošnika, kaj si želi. Sami smo opravljali določena poizvedovanja direktno ali preko naših predstavništev v Jugoslaviji. Angažirali pa smo tudi raziskovalne inštitucije po Jugoslaviji, ki so anketirale prebivalce. Tako pridobljene informacije smo potem obdelali, v začetku ročno, kasneje računalniško, in jih nato posredovali proizvodnim enotam. V tovarni so, če je bilo le možno, upoštevali potrebe tržišča. Vedeti pa moramo, da preusmerjanje proizvodnje na nove izdelke ni vedno enostavno. Najlažje je proizvajati vpeljane izdelke. Celo to se nam je zgodilo, pa ne v tej tovarni, da so nas na naše prošnje po dodatni opremi nekega izdelka odpravili, češ: »Vi tam ste zato, da prodajate, mi tukaj pa, da proizvajamo.«

Izdelava komercialno tehničnih publikacij

Je zelo pomembno sredstvo prodaje. Tako v trgovski mreži, na pultu, kot na sejmih morajo biti te tiskane informacije. Številni potencialni kupci se šele doma v družini po pregledu prospektov odločijo za nakup. Pazili smo, da je bil opis izdelkov razumljiv povprečnemu kupcu.

Pospeševanje prodaje

Na tem področju smo bili zelo aktivni. Določeni izdelki z več uporabnimi lastnostmi morajo biti predstavljeni prodajnemu osebju v maloprodajni trgovski mreži, kot tudi končnim kupcem. Aktivni smo bili na sejmih in v maloprodaji trgovske mreže. Za komercialiste v nabavi, poslovođe in prodajalce v trgovski mreži pa smo organizirali srečanja na področju cele Jugoslavije. Sestavili smo ekipo, ki je predstavila celotno ponudbo vseh tovarn DO Široka potrošnja. Posameznih srečanj se je udeležilo 50-80 ljudi. Pripravili smo razstavo

naših izdelkov, predstavili celotno Iskro – Iskro široko potrošnjo in tovarne v njej ter nato proizvodni program. Vsako srečanje smo izkoristili za zbiranje informacij s tržišča z anketnimi vprašalniki. Anketiranje je bilo nagradno, zaradi česar so se anketiranci še bolj prizadevali odgovorjati na vsa vprašanja ankete.

Organizirali smo tudi tekmovanje pri prodaji posameznih skupnih izdelkov. Skupino najuspešnejših smo za nagrado odpeljali v Španijo h kooperantu plinskih peči, najuspešnejše pri prodaji brivnikov in milijontega kupca brivnika ter 1000001 in 999999 na Finsko in v Rusijo. Obiskali smo češkega kooperanta sesalnikov. V tovarni v Železnikih pa je bilo tekmovanje delavcev in s skupino 100 smo obiskali firmo Girmi v Italiji. Te skupine se še posebno prijetno spominjam, ker je bila to izredno hvaležna, prijetna in disciplinirana skupina. Vedno so bili vsi pravočasno tam, kot je bilo planirano. Vzdušje v avtobusih med prevozom je bilo izredno sproščeno.

Seveda je tudi tovarna v Železnikih povabila skupino delavcev iz Girmija. Organizirana so bila tudi športna tekmovanja (nogomet, plavanje). Če se prav spomnim, so bili naši tekmovalci boljši. Celo našemu nogometnemu vratarju sem namignil, naj pusti Italijanom, da nam dajo en gol. Pri vseh teh aktivnostih v zvezi s prodajo pa smo v Železnikih pri odgovornih delavcih, takratnih tovariših, sedanjih gospodih, bili deležni polne podpore. Naj jih nekaj naštejemo: direktor Tone Rakovec, Igor Dolinar, Ivo Ribič, Janko Jelenc, Štefan Bertonec, Beno Sever, Janez Rakovec, Jože Šturin in še mnogo drugih.

Vsi so se zavedali, da je prodaja lahko uspešna le ob maksimalnem angažiranju na vseh področjih marketinga.

Spominjam se še pripombe enega od direktorjev v prodaji ob najavi, da pripravljamo 7-dnevno akcijo srečanj na področju Vojvodine: »Stane, se ti pa res da to početi.« Pa se mi je res.

Potem pa je prišel čas, ko so se stvari spremenile - kriza pri prodaji predvsem zabavne elektronike, razpad jugoslovanskega trga, novi pogoji za upokojitev (55 let starosti, 35 let delovne dobe). Upokojil sem se v začetku leta 1991.

Ker pa sem bil še premlad za mirovanje (lenarjenje), sem odprl svojo firmo za marketinške storitve. Področje delovanja pa sem osredotočil predvsem na organizacijo sejmov za več podjetij zunaj Iskre in še posebej na izdelavo in prodajo poslovnih daril, in to tudi za tovarno Iskra – Domel Železniki. Naročil sem imel vse več, tako da sem delal tudi ob sobotah in nedeljah, predvsem zaradi izdelave različnih vrst darilne embalaže. Firmo sem po osmih letih zaprl in se posvetil drugim dejavnostim. Pravzaprav sem šele sedaj šel v »penzijo«. Nikoli nisem pomislil, da mi bo v »penziji« dolgačas, da bom brez dela. Že ko sem odhajal iz Iskre, mi je šef dejal, da se mi zgodilo to, da bom jutraj vstal in ugotovil, da ne smem v službo. Čeprav sem rad hodil v službo, se mi to ni nikoli zgodilo.

Že za več dni naprej sem vedno vedel, kaj bom delal. Precej časa sem posvetil varstvu dveh vnukov – otrok moje hčere. Že veliko let pred tem sem izkoristil vsako priliko za obisk naših gora. Sedaj sem imel pa še več časa za to. Z različnimi planinskimi društvi sem obiskoval hribe skoraj vsak teden, tudi pozimi. To so bila tudi izredno prijetna srečanja z drugimi pohodniki. To počnem še sedaj, vendar izbiram malo lažje ture. Tudi za smučanje sem po odhodu v »penzijo« našel veliko časa.

Našel sem pa tudi čas za druge dejavnosti. Že skoraj 10 let obiskujem predavanja svetovne zgodovine. Velikokrat me je motilo, ker nisem znal nekih dogajanj postaviti v čas preteklosti. To me v mladosti v šoli sploh ni dosti zanimalo. Sedaj pa me in zato sem prebral kar dosti zgodovinskih knjig.

Enako dolgo se učim tudi angleški jezik. Težje se zapomnim novih besed, vendar nekaj pa se jih. Včasih zvečer, namesto da gledam televizijo, delam domačo nalogo. Za dobro narejeno domačo nalogo sem bil že nekajkrat pohvaljen. Tudi to je nekaj.

Prijatelji so me spraševali, zakaj se ne lotim računalništva, da je to zelo zanimivo. Res je. Že dve leti obiskujem tečaje, zadnje leto pa me je pritegnila digitalna fotografija. Na tečaju je nekaj takih, ki so precej starejši od mene, in tudi takih, ki so še veliko več časa pri računalnikih, kot sem jaz.

Tudi doma je treba kaj narediti. Imam vrt, malo sadovnjaka in tudi nekaj obveznosti v hiši. Pa da ne pozabim – z ženo in s prijatelji večkrat obiščemo kakšno plesno zabavo. Veselo je. Tudi zdravi smo še kar.

smeh je njegov glavni adut

Katarina Prezeli

Gotovo vas ni malo, ki ste nestrpno pričakovali mesec junij. Pa ne zaradi poletja, češenj, počitnic, dopusta in ostalih nepomembnih stvari, ampak zaradi Evropskega prvenstva v nogometu. Komaj smo si dodobra oddahnili od Lige prvakov, že se je začelo pomembno tekmovanje, ki si zasluži precej naše pozornosti.

Sama sem sicer živi primer antišportnika. Pravzaprav sem tako antitalentirana za šport, da mi gre včasih kar na jok.

Ampak, ker vem, kdaj je pri nogometu »kote« in tudi, kaj je offside, čeprav ga vidim šele v ponovljenem posnetku, si nekako domišljam, da nekaj vem o nogometu. Seveda se pri nas doma s tem nihče ne strinja, me pa vseeno napeto poslušajo, ko jim pripovedujem novice iz sveta nogometa, ki jih preberem na internetu.

Poznam tudi precej nogometašev, vem, v katerih klubih igrajo, vem tudi, v katero reprezentanco kdo spada in nekako približno ločim Ligo prvakov, Ligo Evropa, državne lige in seveda evropsko in svetovno prvenstvo.

Kako sem vzljubila ta šport, mi ni čisto jasno, saj sem se skoraj dvajset let nenehno pritoževala čezenj, za kar sem se možu že opravičila.

Eden od razlogov je gotovo ta, da je naša televizija »naštelana« zgolj na športne programe. Tako sem bila malodane primorana spremljati vse lige: angleško, špansko, francosko, italijansko ..., tudi slovensko včasih ... in se večkrat šalila, da samo še romske lige ni.

Ko sem včasih tako, zgolj iz radovednosti, škilila na ekran, sem ugotovila, da ti fantje sploh niso slabi, hi,hi,hi. Kar hitro sem v vsaki ekipi našla koga, ki se mi je, no, kako bi rekla, dopadel. Pa tudi take, ki se mi niso. Stvar je postala resna, mislim da na nekem El Clasicu, ko s doma vsi navijali za Real in sem nalašč, samo da bi jim nasprotovala, navijala za Barcelono. Nato sem ugotovila, da imajo Katalonci sila simpatičnega trenerja in sem zato še bolj zagreto navijala zanje. Kako bo v prihodnji sezoni, še ne vem, kajti trener ni podaljšal pogodbe.

Zaskrbljena sem tudi za angleško ligo, kjer sem navijala za Chelsea. Tam je bil moj ljubljenec Drogba. Didiiii, o, kakšen gol je dal v finalu Lige prvakov. Od sreče so mi kar solze tekle po licih. No, zdaj pa odhaja tudi on in sem v veliki zadregi, za koga bom navijala pri Analežih.

Seveda se trenutno ukvarjam z evropskim prvenstvom, ki pa mi tudi povzroča rahle preglavice glede tega, za koga navijati. Igralci so iz raznoraznih klubov in tako so v

prezentanci recimo tisti, ki so mi všeč, in tisti, ki so mi malo manj. Precej kočljiva zadeva. Mogoče se komu zdi to smešno, ampak meni je najbolj všeč trenutek, ko nogometaši pred tekmo čakajo v garderobi oz. v izhodu na igrišče in ko potem primejo za roke tiste male, prisrčne otroke in odidejo na zelenico. Tam je postavljen znak evropskega prvenstva, zastavi obeh držav, navijači jih pozdravljajo ... Pravi užitek. Potem pa himna. No, tu bi imela marsikaj pripomniti. Precej se razburjam, če vidim, da športniki ne pejojo himne. Če zastopaš državo, »maš, da poješ himno«, pa me prav malo briga za posluš. Pri meni je to pravzaprav merilo, za koga bom navijala, če seveda nimam že vnaprej izbranega favorita. Čeprav zna to biti včasih malo nerodno. Ko so igrali Španci in Italijani, do zadnjega nisem vedela, za koga bi navijala. Skoraj bolj sem se nagibala k Špancem, ker sem jih bolj poznala. Ko je bila na vrsti himna, so Italijani peli strumno in glasno, da jih je bilo vesele gledati, Španci pa sploh ust niso odprli. Seveda sem bila besna kot ris in sem jih nekam poslala ter potem navijala za Italijane. Nazadnje pa sem izvedela, da španska himna sploh nima besedila in sem se potem res žrla ...

Možu se zdijo ta moja merila naravnost smešna. Nič čudnega, saj sem ugotovila, da na tekmo gledam s čisto drugačnimi očmi kot on. Opazim recimo vse, kar se dogaja v okolici, preberem reklamne napise okrog igrišča, razbiram kletvice z ustnic nogometašev in navijačev, včasih godrnjam nad barvami dresov, si dam opravka z izgledom nogometašev, včasih že zavpijem, ker mislim, da je gol, pa ga potem ni, oponašam komentatorja, po svoje komentiram dogajanje na igrišču in moja spravljam ob živce z vprašanji, ki jih iz spoštovanja do vseh žensk, ki se razumejo na nogomet, raje ne bi napisala.

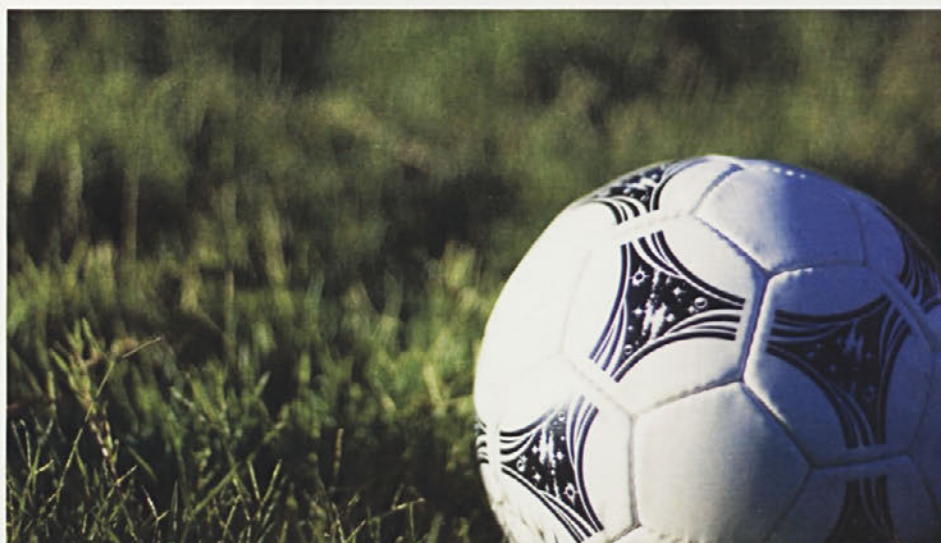
On se za razliko od mene osredotoča zgolj in samo na igro.

V času, ko nastaja tale zapis, so v igri za naslov evropskega prvaka še štiri reprezentance. Nimam še svojega favorita. Skoraj vsi so mi všeč. Skoraj. Prav gotovo ne bom navijala za Portugalce, pa če vsi do zadnjega pojejo himno. Pravzaprav, če sem malo nesramna, bi privoščila, da Ronaldu pokradejo ves gel za lase iz garderobe.

Samo, to je res grdo in ne pritiče ženski v zrelih letih, se vam ne zdi? Navsezadnje sem tudi na reklamnih panojih na tekmah zasledila besedo RESPECT (spoštovanje) in celo reklame med polčasi so posvečene tej temi.

Zato sem se odločila, da bom prav po športno navijala za vse in nazadnje čestitala najboljšim.

Rada imam nogomet.

MEDNARODNI

NOGOMETNI TURNIR ARNEKE 2012

Tudi letos se je ekipa OŠ Železniki odpravila na mednarodni turnir v Arneke (Francija). V sredo, 16. maja, smo se ob dveh zjutraj z dvema kombijema odpravili na pot. Pot nas je vodila preko Avstrije, Nemčije, Belgije, Luksemburga do končnega cilja, nogometnega parka nogometnega kluba Arneke. Po 16-šestnajst urni vožnji in 1340 prevoženih kilometrih so nas domačini toplo sprejeli in nam čestitali za prvo zmago, saj se organizatorji dobro zavedajo, kaj vse smo morali postoriti, da smo se turnirja ponovno udeležili. Naši mladi nogometaši so najprej okupirali igrišče, da so pokurili odvečno energijo, ki je niso uspeli med vožnjo. Še prej so vprašali po angleški ekipi, s katero so se lansko leto odlično razumeli. Organizator jim je žal odgovoril, da jih po 16 letih prvič ne bo v Arneke, ker jim vodstvo šole ni odobrilo udeležbe na turnirju.

Aleš Jensterle

Naslednji dan je bilo vse posvečeno nogometni igri. V svoji predtekmovalni skupini petih ekip smo dosegli prvo mesto po zelo dobrih igrah, dvakrat smo zmagali, dvakrat igrali neodločeno. V drugem delu tekmovanja smo igrali še dve dodatni tekmi z drugo in tretjo uvrščeno ekipo druge skupine. V tej skupini je nivo igre malo padel, a vse skupaj je zadostovalo, da smo osvojili drugo mesto v skupini in s tem dobili priložnost, da odigramo tekmo za končno tretje mesto. Zadnjo tekmo so fantje odigrali najbolje, prikazali so veliko nogometnega znanja in borbenosti proti zelo močni belgijski ekipi, ki je v drugi predtekmovalni skupini prepričljivo osvojila prvo mesto. Ekipa OŠ Železniki (Tim Kankelj, Tim Šmid, Jakob Drobnič, Žan Tomašević, Luka Mohorič, Iris Jensterle, Rok Frelih, Patrik Gajgar, Jaša Bobar, Žiga Jelovčan, Marko in Matej Mohorič) je tako osvojila končno tretje mesto. Čestitamo! Fantje so ponosno dvignili pokal, prejeli medalje, potem pa premlevali, kaj vse so ali kaj vse bi lahko še storili na igrišču in ob njem, ampak izkušnje zagotovo štejejo največ, predvsem pa notranji občutki, ki jih doživljajo v nogometni igri. Tovrstni občutki, tako prijetni kot tudi kakšen neprijeten-razočaranje, se nam bodo za vedno vtisnili v spomin, ki jih bomo z veseljem obujali ob različnih priložnostih.

Naslednji dan smo si v Lensu ogledali štadijon profesionalne nogometne ekipe RCL Lens, ki sprejme preko petinštirideset tisoč gledalcev. Predvsem je zanimiva zgodovina kluba, ki je lahko za zgled vsaki profesionalni ekipi

po svetu. Lens je bil ponaseljen v glavnem s Poljaki. Direktor je delavcem v čast zgradil nogometni stadion, da so se po napornem delavniku za konec tedna zabavali na nogometnih tekmah, in to tradicijo še danes spoštujejo vsi Francozi, predvsem pa prebivalci mesta, ki jih je za deset tisoč manj, kot stadion sprejme gledalcev na vsaki tekmi, ki je vedno polno zaseden. Posredovali so nam podatek, da je edini stadion v Evropi, na katerem imajo klubski navijači na voljo najboljši prostor na stadionu na tekmah. Stadion je bil zgrajen in večkrat obnovljen in posodobljen samo iz klubskega proračuna, na njem ni nobene privatne lože za bogate petičneže, kar je praksa v glavnem na vseh velikih stadionih. Najbolj pa je zanimiv način razmišljanja predsednika kluba, ki pravi, da dokler bo on predsednik kluba, se z njim lahko rokuje in druži vsak (direktorji, sponzorji, igralci), ki plača karto za posebni sektor na stadionu, ki je temu namenjen. Kar pomeni, da je druženje ljudi in ljubezen do nogometa na prvem mestu, ne glede na verski, rasni, socialni in finančni status ljudi. Obiskali smo tudi trgovino tega kluba, v kateri je na voljo vse za nogomet, in v njej pripravili še zadnje prihranke.

Na koncu se zahvaljujem vsem, ki so sploh omogočili mladim nogometnim nadobudnežem enkratne nogometne in življenjske izkušnje na »potovanju«. Najprej se moram zahvaliti voznikom in spremljevalcem ekipe (Andrej Frelih, Brane Kankelj, Simon Mohorič in moja malenkost), da so smo prevzeli odgovornost in otroke varno in srečno pripeljali domov. V mojih očeh je to najpomembnejša zmaga, na kateri se gradi vse ostalo. Potem še OŠ Železniki, staršem otrok ter donatorjem (Domel, d.o.o., Niko, d.o.o., Nogometni klub Železniki, Priprava in razvoz hrane-Igor Marin, s.p., odvetnik Andrej Rant, Jože Mohorič, s.p., Kemperle, d.o.o., Gostišče Zalogar, Miramar, d.o.o.). Praktične nagrade za organizatorje pa so prispevali: Domel, d.o.o., Indramat, Petrol in TV Železniki. Vsem še enkrat hvala. Tudi v bodoče računam na obojestransko sodelovanje, s čimer bomo otrokom omogočili stik z malo drugačnimi izkušnjami.

Naslednje leto se nameravamo ponovno udeležiti nogometnega turnirja. Organizator nam obljublja ogled trenažnega centra RCL Lens, na katerem trenirajo vse selekcije profesionalnega kluba. Center je eden najboljših v Evropi, obsega 13 nogometnih igrišč z naravno travo, poleg ostalih spremljevalnih objektov.

DESET

LET PGD DRAŽGOŠE

Danica Jelenc

Kar nekaj časa je že minilo, odkar sem pisala, kako je biti gasilka. Od takrat se ni kaj bistvenega spremenilo, a k našemu delu smo dodali nekaj novih aktivnosti. Kmalu po novem letu smo se v društvu intenzivno pričeli pripravljati na praznovanje desetletnice društva. V ta namen se je celo razširil upravni odbor društva, da smo delo, ki ga ni bilo malo, porazdelili med več članov. Treba je bilo pripraviti vse potrebno za izvedbo proslave, na kateri se bo prevzelo novo gasilsko vozilo GVM1 in razvil društveni prapor.

Že med vajami pred zadnjim lanskim tekmovanjem smo se članice domenile, da bomo za slovesnost pripravile presenečenje, o katerem se bo še kar nekaj časa govorilo. Zavihale smo rokave, Alenka je vzpostavila stik s Tino Pintar, da nas je naučila plesati kan kan. Mojca in Janja sta poskrbeli za obleke in me smo bile pripravljene. Naj pa posebej povem, da za ta naš podvig ni vedel nihče drug, saj smo od doma odhajale z izgovorom, da imamo telovadbo ali pa sestanek. K sreči so bili naši možje tudi precej zaposleni s pripravo proslave, da niso opazili, da imamo telovadbo enkrat ob četrtnih, drugič ob torkih ...

Tisto sobotno jutro, 2. junija, se ni pričelo preveč obetavno. Vas je bila odeta v meglo, rahlo je rosilo ... Me smo se že ob pol sedmih dobile pred gasilskim domom na samem prireditvenem prostoru, da bi imele generalko za ples. A kadar gre kaj narobe, gre res narobe. In generalka je odpadla, saj je bilo pod odrom, kjer naj bi plesale, polno smrekovih vej, ki so bile pripravljene za okrasitev odra. Takoj je sledil plan B – določile smo samo približno, kje naj bi se postavile, potem pa smo pričele razdeljevati majice, ki jih je bilo treba razdeliti še pred proslavo, saj naj bi jih otroci imeli oblečene v paradi in na nastopu.

Kaj kmalu me je presenetila še ena novica – v paradi bom namreč vodja ešalona. V tistem trenutku sem bila verjetno edina v vasi, ki sem si na skrivaj zaželela, da bi vreme ostalo takšno, kot je, da bo parada odpadla. No, ko so me potem poučili, da to ni ne vem kakšen bav bav, sem se sprijaznila z usodo in čakala na začetek slovesnosti.

Prav kmalu so se na dogovorjenem kraju pričeli zbirati gasilci, pihalna godba iz Vodice, mažoretke in obiskovalci. Tudi vreme se je nekoliko razvedrilo in izza oblakov je na trenutke sramežljivo pokukalo celo sonce. Z rahlo zamudo se je parada pričela. Treba je bilo ujeti korak, kar za nas ženske, ki nikoli nismo bile v vojski, ni ravno lahko. A če se človek potruji, nekaj že »rata« ...

Parada je dospela do prireditvenega prostora, kjer smo se porazdelili po vnaprej določenih mestih. Proslava se je lahko pričela. Po uvodnih besedah glavnega napovedovalca Roka je iz ust našega sokrajana Toneta zadonela slovenska himna. Sledili so pozdravni govori, pa deklamacije naših najmlajših gasilcev, podelitev priznanj najbolj prizadevnim članom, prevzem avtomobila, nastop pihalne godbe Vodice in mažoret, blagoslov obeh novih pridobitev, razvitje prapora, obešanje trakov na prapor ... Ko so pričeli z razdeljevanjem zahval, pa smo gasilke druga za drugo začele zapuščati proslavo, saj se je bilo treba na hitro preobleči v kostume. In že smo zaslišale napovedovalca, da na oder prihaja presenečenje ...

»Punce, dajmo, sedaj gre zares,« smo bodrile druga drugo, da smo pregnale tremo, preden smo se pojavile na odru. Ampak kot zakleto, tudi tu se je zataknilo. Glasba se je pričela prehitro vrteti.

»Iz tega ne bo nič, še enkrat od začetka,« se je opogumila ena izmed nas in še enkrat smo se postavile v vrsto. Tokrat je bilo z glasbo bolje, s svojim nastopom pa nismo bile najbolj zadovoljne, saj sta trema in začetni zaplet naredila svoje. Kljub temu pa je bilo občinstvo navdušeno. Torej je naša skrita akcija obrodila sadove in dosegla svoj namen – presenečenje je uspelo.

Končno smo se lahko vsi skupaj sprostiti in uživali v nadaljevanju zabave, saj nas je Ansambel Jeglič zabaval do zgodnjih jutranjih ur. Še posebej pa naj pohvalim našo mladino, ki se je tudi potrudila, saj so bili mladi zadržani za strežbo in izpeljavo srečelova. In oboje so izpeljali do potankosti.

Na koncu naj dodam edino le še to: »Upam, da nam bo proslava ob dvajsetletnici društva uspela vsaj tako dobro, kot nam je ta.«

POLETNA

NAGRADNA KRIŽANKA

križanko sestavila J. Z.	okrasni ptič	rokomet. (Tanja)	neprekinjen niz točk	Ivan Eržen	klada za sekanje drv	mitološ. prebiv. umrlih	simfonija Marjana Kozine	nesramnež, predrznež	glavni števnik		podatki o bivališču	desni pritok Misisipija	nekdanji kubanski pol. (Raul)	jajčna jed	muslim. svetišče v Mekki
čas ko ni pouka								4		sodni termin					
hormon nadledv. žleze		8								prijeten vonj			18		
električ. merska enota	15			reka v Angliji	brezrepa dvoživka					kamnita gmota					
	špan. nogometaš Gonzalez					os. zaimmek			gledal. igralca Furlan				Evgen Bergant	5	
	bodeč plevel	vzdevek slovenskih hokejistov	preb. iste. kraja, drž.	državna blagajna					veličastna skladba		16		cirkuški telovadec		
sadež s trdo lupino					srebro			mesto na Hrvaške						13	
					jezero v Etiopiji			nagon							
mlečni izdelek			11	mesto v Dalmaciji	narodni magazin						površinska mera			mik	oče
položaj telesa v jogi						zgornja okončina		2			reka v zahodni Sloveniji				
nasilinež						ž. ime				avtom. oznaka Krškega	planet našega osončja	kij		9	
						proizv. dvorana						rastlina za opij			
	ptica ujeta	oprava cerkven. mogočn.	rastlina trosovka	borba			rimski 6	kenijski nacional. park	plazeča zelenjav. koerograf (lko)						
del stanovanja			17		samo-držec									gora nad Sk. Loko	pas pri kimonu
make-don. kolo				pevka Kohont	del zvezka	ev. umet. slog				Anže Kopitar	Anton Nanut		Lidija Osterc	perzij. kralj	
kulturna dobrina							otočje na Irskem					tretja potenca	germans. pismenke		
Oleg Aleksejev		20	grška črka			poškodba sklepa	ang. plošč. mera	10	6			znamenje horoskopa	župan pod Francozi		
Lado Troha			vzorec mere	gl. m. Jordanije						sl. pes. Josip	recept				Ramovš Anton
		slov. pevka (Horvat)						Dalmat. moško ime	franc. slikar (Auguste)			3			
	osje gnezdo	model tekoča voda		12						kraj pri Medvodah					
oranžada			žid. m. ime	slavnost. pesem						pisatelj. Peroci	kraljevič iz Mahabharate	nadležna žuželka	konec polotoka	enaka samoglasnika	nordij. ime za smuči
posušena trava	1				središče vrtenja	Natrij	pevec z visokim glasom								14
Ivana Kobilica			reka v Ukrajini	19	7		raztegljiv trak								
Radij			judovski kralj					krilo rimske konjenice					Irina Rodnina		

Nagrade za poletno križanko:

1. nagrada: spalna vreča
2. nagrada: pohodne palice
3. nagrada: nahrbtnik
4. nagrada: športna torba

Kuponček s pravilno rešenim geslom pošljite ali oddajte do 31.8.2012 v kadrovski oddelk (Janja Kozjek). Izžrebani nagradjenci(-ke) bodo o nagradi pisno obveščeni do 06.9.2012, imena nagradjencev pa bodo objavljena tudi v naslednjem glasilu Mizaika.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

DOMEL®

Ustvarjamo gibanje

Vrh
je dosegljiv tistim,
ki premagajo ovire

Generacija vakuumskih motorjev 467 ima vtlane številne ideje, ki odpirajo vrata inovativnemu procesu v industriji sesalnikov, čistilnih strojev, čistilni tehniki...

Motorji so razviti na temeljih petintridesetletne tradicije s sodobnimi razvojnimi orodji, ki na osnovi genskih algoritmov opravijo izbor najboljših rešitev med dobrimi. So manjši, močnejši lažji, tišji, vzdržljivi, učinkoviti, porabijo manj energije in so okolju prijaznejši.

Odlikuje jih možnost uporabe energijske nalepke.

ZELENA
LINIJA

INOVACIJE

Domel, d.o.o.

Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija

Tel.: 04 51 17 100, Fax: 04 51 17 106, www.domel.si, e-mail: info@domel.si